

Transformace jako přidaná hodnota

BcA. Miroslav Mihalik

Diplomová práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Design obuvi
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Miroslav Mihalik**
Osobní číslo: **K14324**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Design obuvi**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Transformace jako přidaná hodnota**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Vysvětlete pojmy: transformace, transformace v módě i transformace v designu. Zamyslete se nad významem transformovatelných výrobků pro uživatele. Definujte cílovou zákaznickou skupinu pro různé typy transformovatelných výrobků a přínos pro jejich životní styl. Uvedte zdařilé i nezdařilé příklady z oblasti módy a designu.

2. Praktická část:

Navrhněte a vypracujte kolekci tří párů obuvi a tří doplňků, jenž lze funkčně i esteticky transformovat. Definujte vaši cílovou zákaznickou skupinu. Pro celkové řešení této kolekce navrhněte i vhodné řešení ukládání transformovatelných částí. Řešení doplňte kresebnými návrhy v rozsahu 15 normo stran, písemnou zprávou o rozsahu 25 normo stran + obrazové přílohy, doložte stříhové řešení i technický popis.

Součástí práce je prezentace na CD-ROM ve dvou vyhotoveních a dále odevzdáte poster 100 x 70 cm v tištěné podobě. Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v českém a anglickém jazyce, rok obhajoby, osobní email, osobní web, telefon. Přiložte i osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah diplomové práce: minimálně 45 normostran
Rozsah příloh: minimálně 15 normostran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

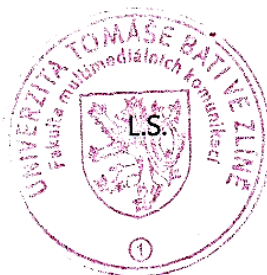
Seznam odborné literatury:

PILLOTON, Emily. Design revolution: 100 products that empower people. New York, NY: D.A.P./Distributed Art Publishers, c2009, 303 p. ISBN 19-330-4595-7.
ABERCROMBIE, Stanley. A philosophy of interior design. 1st ed. New York: Harper, c1990, x, 180 p. ISBN 00-643-0194-X.
CARLSON, David. Make Design Matter: A Little Red Book About How to. Amsterdam: BIS Publishers, 2012. ISBN 9063693044.
LOW, Soozhee. Transformative Design. United Kingdom: LuLu, 2008. ISBN 9781409239574.
VIOLETTE, Robert, Judith CLARK, Susannah FRANKEL a Pamela GOLBIN. Hussein Chalayan. New York: Rizzoli, 2011, 276 p. ISBN 08-478-3386-0.
KOLESÁR, Zdeno. Kapitoly z dějin designu. V českém jazyce vyd. 2., dopl. a rev. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2009, 172 s. T. ISBN 978-80-86863-28-3.
HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby. 1. vyd. Praha: Olympia, c2000, 125 s. T. ISBN 80-703-3017-1.

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Jana Buch**
Ateliér Design obuvi
Datum zadání diplomové práce: **30. října 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **16. května 2016**

Ve Zlíně dne 2. února 2016

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

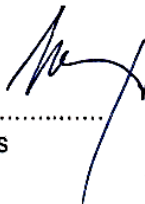

MgA. Jana Buch
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 6.5. 2016

MIROSLAV MIHALIK,
.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požít na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, u které-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ústředním pojmem této práce je transformace. V teoretické části se jej snažím vysvětlit v obecné rovině a následně ve spojitosti s designem a módou. Dále se v teoretické části věnuji pojmu upcycling, zamýšlím se nad významem transformovatelných výrobků a pokouším se definovat cílovou skupinu. V práci průběžně uvádím příklady transformovatelných výrobků, které se snažím podrobit objektivnímu hodnocení.

V praktické části popisuji průběh tvorby kolekce. Na základě získaných teoretických poznatků se pokouším nalézt promyšlené, funkční a estetické řešení transformace, které aplikuji ve své kolekci.

Klíčová slova: transformace, upcycling, transformovatelný design, design, móda, funkce, forma

ABSTRACT

The key concept of this thesis is transformation. In the theoretical part, I aim to explain it both in general terms and in relation to design and fashion. The next focus of that part is 'upcycling', I reflect on the role of transformable products and try to define their target group. Throughout the thesis, I list examples of transformable products with an attempt to give their objective assessment.

In the practical part, I describe the process of creating the collection. Based on obtained theoretical findings, I aim to find sophisticated functional and esthetical approach to transformation and apply this in my collection.

Keywords: transformation, upcycling, transformable design, design, fashion, functionality, form

Chci velmi poděkovat Mgr.art Janě Buch za odborné vedení nejen diplomové práce, ale také prací v průběhu celého studia. Za její ochotu pomoci a pozitivní přístup. Za sdílení příběhů ze života, které mě mnohdy vedly k zamyšlení.

Velmi také děkuji oponentce Mgr.art Kristýně Petříčkové za vypracování posudku k mé práci.

Dále děkuji panu Zdenkovi Kráčalíkovi za realizaci kovového příslušenství ke kolekci pod časovým presem.

Veliké poděkování patří mé milované rodině za psychickou a finanční podporu, bez které by má kolekce v takové podobě nikdy nevznikla.

Děkuji také mým velmi blízkým přátelům, mé malé komunitě, za pocit sounáležitosti a vzájemnou výpomoc během realizace diplomové práce. Jmenovitě děkuji především Dítě Plickové a Leoně Smržové. Dále děkuji Otovi Mňáčkovi a Mgr.art Benjaminu Ryšavému.

Mé díky patří rovněž Kristině Vontszemu a Stanislavě Páleníčkové, milým, pozitivním a ochotným kolegyním, za společnost, výpomoc a humorné chvílky, které byly vítaným odlehčením k celodenní vyčerpávající práci v dílně.

„Per Aspera ad Astra“

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 POJEM TRANSFORMACE	10
1.1 TRANSFORMACE V UMĚNÍ A DESIGNU.....	11
1.1.1 Transformace v rovině funkce	12
1.1.2 Transformace v rovině formy.....	14
2 UPCYCLING	16
2.1 UPCYCLING V UMĚNÍ A DESIGNU	18
2.1.1 Simon Rodia.....	19
2.1.2 Yong Ho Ji	20
2.2 UPCYCLING A KAŽDODENNÍ ŽIVOT	22
2.2.1 IKEA hackers	23
3 TRANSFORMACE V MÓDĚ	27
3.1 HUSSEIN CHALAYAN.....	27
3.1.1 Kolekce One Hundred and Eleven (SS 2007).....	29
3.1.2 Kolekce Rise (Fall 2013)	31
3.2 TANYA HEATH PARIS	33
4 VÝZNAM TRANSFORMOVATELNÝCH VÝROBKŮ	37
4.1 DEFINICE CÍLOVÉ SKUPINY	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
5 PŘIPRAVA KOLEKCE A INSPIRACE	40
5.1 BAREVNÁ PALETA A POUŽITÉ MATERIÁLY.....	42
6 REALIZACE A POPIS KOLEKCE	44
6.1 KOPYTA	44
6.2 STÉLKY	46
6.3 KOVOVÉ PODPATKY, SLOTSY A DETAILS.....	47
6.4 OZDOBNÉ KAMENY - NÁVRH	48
6.5 OBUV A DOPLŇKY	48
6.5.1 Model č. 1.....	49
6.5.2 Model č. 2.....	50
6.5.3 Model č. 3.....	52
6.5.4 Kabela	53
6.5.5 Náhrdelník.....	55
6.5.6 Náramek	55
6.6 NÁVRH ŘEŠENÍ NA USKLADNĚNÍ TRANSFORMOVATELNÝCH ČÁSTÍ.....	55
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	60
SEZNAM OBRÁZKŮ	61
SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Pokud retrospektivně pohlédnu na léta strávena na této škole, s určitostí mohu říci, že k tvorbě obuvi a doplňků jsem vždy přistupoval především z hlediska estetického.

Hledání dokonalé formy, dokonalého poměru mezi tvrdými a měkkými křivkami, skromná barevnost – v přesvědčení, že černá je barva mého srdce, která ukrývá sílu, eleganci a hloubku. Kontrastní kovové prvky, voňavé usně, síla detailu, má všudypřítomná snaha o kvalitní zpracování nebo snaha o nadčasovost. Tento skromný výčet aspektů vždy sehrával významnou roli při mé tvorbě.

Promyšlený design má vysokou hodnotu nejen po stránce estetické, ale především po stránce funkční. Pochopitelně jsem základní funkční stránku věci nikdy neopomíjel, ale nikdy jsem se jí nevěnoval pokročilým způsobem. Kládl jsem si však otázku, jestli můj dosavadní přístup k tvorbě není až příliš vyhraněný a jestli vůbec dokážu překročit mantinely zaběhnutého tvůrčího přístupu.

Zlom nastal v době, kdy jsem absolvoval studijní stáž na Designskolen Kolding v Dánsku. Tato úžasná škola s výborným technologickým zázemím, kreativní atmosférou, přátelským a motivujícím kolektivem studentů a pedagogů, mě zkrátka vytrhla z mých zaběhnutých tvůrčích konvencí a ukázala mi i jiné možnosti či témata k zamýšlení. Od kurzu míchání barev, znalosti materiálů, udržitelné módy až po velmi komplexní kurz tvorby kolekce a produkce v praxi, jsem si uvědomil, že zkrátka potřebuji vytvořit něco, co má ještě vyšší hodnotu, než jen hodnotu estetickou. Něco, co je promyšlené, proměnlivé a v čem se ukrývá síla.

Inspirován konceptem transformovatelného pláště pro dánské obyvatelstvo, projektem, na kterém jsem se podílel s dalšími studenty zmiňované školy, jsem dospěl k závěru, že má diplomová práce bude věnována právě transformaci.

Teoretická část začíná obecným vysvětlením pojmu transformace. Následně tento pojem analyzuji ve spojitosti s uměním a designem, kde konkrétně řeším transformaci formy a funkce.

S transformací zdánlivě nesouvisející pojem upcycling v této práci uvádím záměrně, jelikož v něm lze spatřit jistou formu transformace jak funkce, tak i formy (vizuální změnu). Rovněž pokládám za nutné se v této kapitole zmínit o ekologických aspektech, jelikož na ně upcycling nějakým způsobem reaguje.

Následuje kapitola transformace v módě, kde se věnuji designérům a značkám, které se dotýkají pojmu transformace.

V kapitolách 1 a 3 uvádím příklady transformovatelných výrobků a snažím se je hodnotit z hlediska funkce a formy.

V poslední kapitole teoretické části se zamyslím nad významem transformovatelných výrobků pro uživatele a následně se pokouším definovat cílovou skupinu pro své výrobky.

V praktické části popisuji průběh tvorby kolekce. Na základě získaných teoretických poznatků se pokouším nalézt promyšlené, funkční a estetické řešení transformace, které aplikuji na obuv a doplňky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM TRANSFORMACE

S pojmem transformace se lze setkat v různých oblastech přírodních, společenských a humanitních věd. Jedná se o slovo původem z latiny (*transformis* – měnivý, proměnlivý). Akademický slovník cizích slov definuje význam tohoto pojmu následovně:

„transformace, -e ž. {l} kniž. a odb. přeměna, přetvoření formy, přestrukturování obsahu...”¹

Pokud tento pojem tedy zasadíme do jakéhokoliv kontextu, ať už je to prostor, věc, chemická reakce, lidské vědomí nebo design, vždy se bude jednat o změnu či přeměnu v této konkrétní oblasti. V generalizované podobě by se dala transformace pojmout následovně: Entita²A, s charakteristickými vlastnostmi v konkrétním prostoru a času, je podrobená transformaci (probíhá transformační proces³) za vzniku jedné nebo více nových entit (B nebo B + C), s novými vlastnostmi, neshodujícími se s vlastnostmi entity A.

Příklad: Vlastníme rozkládací pohovku s charakteristickými vlastnostmi, jako je její forma a funkce (určená pro sezení, v případě rozkládací funkce i pro spánek). Pokud pohovku rozložíme (transformační proces), změní se účel jejího použití a rovněž dojde i ke změně její formy – získá jiné vlastnosti.

Z pohledu transformačních možností existuje transformace vratná a nevratná. U vratné lze zpětným transformačním procesem dojít k původním vlastnostem dané entity. Příkladem je již zmíněná rozkládací pohovka. V druhém případě původní entity nelze dosáhnout, jelikož se při transformačním procesu v jejím systému odehrály významné, nevratné změny. Příkladem může být metamorfóza⁴.

¹ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

² „1. filoz. podstata dané věci, jsoucnost (pův. scholastický termín) 2. jad. fyz. základní objekt zkoumání, jako je částice, jádro, atom ap.“ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

³ Transformačním procesem rozumějme děj, při kterém probíhá změna, přeměna konkrétní entity.

⁴ „kniž. a odb. změna, proměna: m. světa; M-y název díla řím. básníka Ovidia; bot. Vývojové změny orgánů rostlin během ontogenetického vývoje jedince n. během fylogenetického vývoje rostlin; zool. proměna živočichů v době postembryonálního vývoje přes stadium larvy, popř. kukly, k dospělému jedinci; geol. přeměna složení a struktury minerálů i hornin v hloubce zemské kůry vlivem nových fyzikálněchemických podmínek“ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

1.1 Transformace v umění a designu

Transformace v rovině funkce i formy jsou spolu často úzce spjaty. Existují však případy, kdy se transformace týká pouze jedné ze dvou zmiňovaných rovin. Příkladem mohou být umělecká díla, která s námi komunikují především skrze svou formu – tedy estetikou⁵.

Pokud ovšem transformujeme produkt, u kterého hraje významnou roli funkce, poté transformaci podléhá jak funkce, tak i jeho forma, která je nedílnou součástí produktu.

V designu jako takovém lze nalézt mnoho oblastí, které se nějakým způsobem s transformací pojí. Výrazné vazby transformace a designu lze nalézt v nábytkovém designu, který sehrává významnou roli při dotváření našich domovů a celkové úrovně bydlení.

Bydlení, jedna ze základních potřeb člověka, nám musí poskytovat prostředí pro práci, odpočinek, zábavu, společenské události a další činnosti. Abychom mohli tyto aktivity provozovat, je zapotřebí celé řady nejrůznějších předmětů, které mají příjemný vzhled a především dobrou funkci.⁶

„Počátky profesionálního přístupu k otázce bytové kultury „pro nejširší vrstvy obyvatelstva“ sahají až do dvacátých let minulého století a souvisejí s obdobím progresivní funkcionalistické architektury. Bydlení se tehdy začalo zkoumat jako soubor činností (funkcí) s cílem zajistit kvalitní standard i méně movitým vrstvám.“⁷

Forma následuje funkci – klíčová myšlenka mnoha umělců, která byla zpopularizována moderními architekty na počátku 20. století a následně osvojena designery v mnoha odvětvích.⁸

Shehrává významnou roli v tvorbě amerického architekta Louise Sullivana, který je za své zásluhy často přezdíván otcem moderny. Jako první se zabýval problematikou moderních výškových budov a svoji pozornost zaměřoval spíše na praktičnost, než na

⁵ „1. vědní obor zabývající se otázkami krásy, podstaty umění a metodami umělecké tvorby, teorie umění: studovat e-u 2. estetická stránka věcí, jevů ap.: e. bytu; okol. e. krajiny (v zahradnictví, lesním hospodářství ap.)“ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

⁶ KANICKÁ, Ludvika a Zdeněk HOLOUŠ. *Nábytek: typologie, základy tvorby*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 159 s. ISBN 978-80-247-3746-1.

⁷ KANICKÁ, Ludvika a Zdeněk HOLOUŠ. *Nábytek: typologie, základy tvorby*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 159 s. ISBN 978-80-247-3746-1.

⁸ LIDWELL, William, Kritina HOLDEN a Jill BUTLER. *Univerzální principy designu: 125 způsobů jak zvýšit použitelnost a přitažlivost a ovlivnit vnímání designu*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 272 s. ISBN 978-80-251-3540-2.

estetickou stránku věci. Založil tzv. Chicagskou školu, která ovlivnila mnohé architekty nastupující generace.⁹

Samotnou myšlenku „*Forma následuje funkci*“ lze interpretovat dvěma způsoby. Vedle popisné interpretace, která konstatuje, že krása pramení z čistoty funkce a nepřítomnosti zdobných elementů tu máme i interpretaci předepisující (pravděpodobně odvozena od popisné interpretace), která nám říká, že estetické aspekty v designu by měly stát až na druhém místě za funkčními aspekty.¹⁰

„Využití principu forma sleduje funkci coby předpisu nebo doporučení při vytváření designu je problematické v tom, že se designér zaměřuje na nesprávnou otázku. Otázka by neměla znít „jaké aspekty formy by měly být vynechány nebo vyměněny na úkor funkce?“, ale spíše by měla znít „jaké aspekty designu jsou důležité pro jeho úspěšnost?“. Tato kritéria úspěšnosti, nikoliv slepá oddanost formě nebo funkci, by měla být východiskem při specifikaci designu a při rozhodování.“¹¹

Pokud tyto poznatky vztáhneme k transformaci, je nutné, aby tvůrce při návrhu budoucího transformovatelného produktu definoval důležitá kritéria z hlediska funkce nebo formy. Pokud se přikloní především k funkčním aspektům, bude se výsledné dílo dotýkat sféry praktické a jeho využitelná hodnota vzroste. Pokud se však tvůrce bude soustřeďovat na otázku formy, vzroste především celková estetická hodnota díla, kterou transformace dále umocní.

1.1.1 Transformace v rovině funkce

Transformace v rovině funkce znamená schopnost změny funkce daného produktu. Takové produkty v sobě většinou pojí více než jednu funkci, respektive možnost použití. Transformací jsme schopni využívat i další vnořené funkce produktu. Vlastnost transformace v tomto případě zvyšuje praktickou – tedy využitelnou hodnotu produktu.

⁹ GLENNOVÁ, Martina. Louis Henry Sullivan. In: Martina Glenn. *Artmuseum.cz* [online]. May 21, 2009 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=1523

¹⁰ LIDWELL, William, Kritina HOLDEN a Jill BUTLER. *Univerzální principy designu: 125 způsobů jak zvýšit použitelnost a přitažlivost a ovlivnit vnímání designu*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 272 s. ISBN 978-80-251-3540-2.

¹¹ LIDWELL, William, Kritina HOLDEN a Jill BUTLER. *Univerzální principy designu: 125 způsobů jak zvýšit použitelnost a přitažlivost a ovlivnit vnímání designu*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 272 s. ISBN 978-80-251-3540-2.

Jako příklad lze uvést transformovatelný nábytek, který řeší např. otázku omezeného prostoru v interiéru a zároveň nám poskytne několik potřebných funkcí – tedy možností použití.

Firma Clei UK se zabývá výrobou nábytku, který šetří místo a zlepšuje kvalitu bydlení. V jejím portfoliu nalezneme různé druhy multifunkčních transformovatelných produktů, od pohovek, padacích postelí, stolů až po úložné systémy.¹²

Například pohovku Doc Sofa Bunk Bad lze vertikálně transformovat na dvojlůžko pro dospělé.

Obr. 1. Transformovatelná pohovka Doc Sofa Bunk.

V základním stavu má tato pohovka svou danou funkci – je určená k sezení. Pokud se však chceme dostat k její další, vnořené funkci, budeme jí muset transformovat. Výsledná funkce produktu se liší od původní – nyní je z pohovky dvojlůžko, určené ke spaní.

Zhodnocení: Z hlediska funkčních kritérií je tato transformovatelná pohovka typickým příkladem velmi promyšleného konstrukčního řešení, které se vyznačuje svojí jednoduchostí a

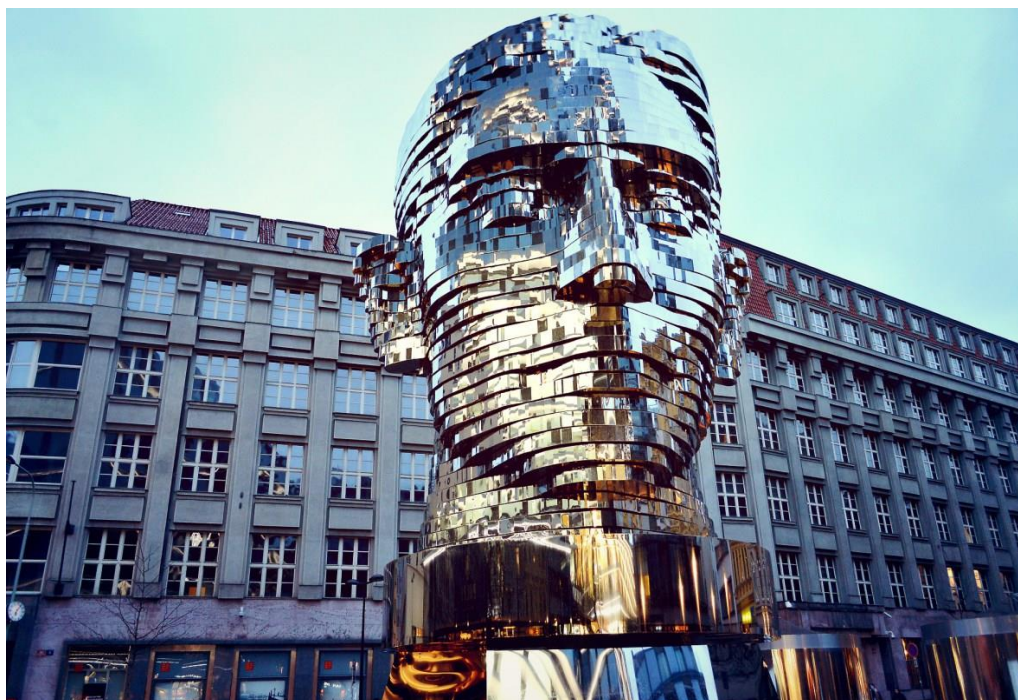
¹² Clei UK: *Compact Living solutions* [online]. Clei UK, © 2001-2015 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.clei.co.uk/>

rychlostí změny. Pokud se zaměříme na formu této pohovky, je patrné, že vychází z její funkce – tedy neurazí, ale ani nenadchne.

1.1.2 Transformace v rovině formy

Transformací v rovině formy lze chápat jako vizuální změnu objektu, kdy vnějším zásahem do systému pozměníme jeho původní vizuální charakter. Tento druh transformace se uplatňuje u objektů, u kterých je funkční stránka redukována nebo zcela potlačena, a ty nám zprostředkovávají především vizuální požitek.

Příkladem může být velmi originální a proměnlivé umělecké dílo od Davida Černého, které ztvárňuje hlavu Franze Kafky, umístěné u obchodního komplexu Quadrio na Národní třídě v Praze.

Obr. 2. Kinetická bysta Franze Kafky.

David Černý při tvorbě této transformovatelné bysty vycházel z principu vrstvení jednotlivých bloků materiálu, který použil již u předešlého díla Čůrající fontána.

Kinetická bysta Franze Kafky váží 39 tun a je vysoká jedenáct metrů. Skládá se celkem ze čtyřiceti-dvou jednotlivých bloků, vyrobených z nerezové oceli, leštěné do vysokého lesku. Užitím tolika vrstev v pohybu je dosaženo celkového rozpadu původní formy.

Zrcadlový efekt oceli propůjčuje bystě, spolu s kinetickým pohybem, ještě působivější vzhled. Dopadající světlo a barevné tóny okolí se odráží v organicky tvarovaných blocích, což výsledný dojem ještě prohlubuje a působí až hypnoticky.

Uvnitř bysty se nalézá komplikovaný systém motorů, řídicích jednotek a kabeláže, starajících se o chod a celkovou choreografii pohybu.

Obr. 3. Průběh transformace bysty.

Zhodnocení: Pokud budeme toto dílo hodnotit z pohledu funkčních kritérií, nebude mít v tomto smyslu žádný význam. Pokud se však zaměříme na kritéria formy, potom lze konstatovat, že se jedná o velmi povedené umělecké dílo, které má vysokou estetickou hodnotu, umocněnou schopností transformace.

2 UPCYCLING

Upcycling je proces, při kterém se nepotřebné, nechtěné výrobky nebo odpady přeměňují v nové produkty lepší kvality, či v produkty s vyšší ekologickou hodnotou. Lze také hovořit o jakémisi kreativním přetvoření věcí. Tento proces přeměny pozmění jak formu, tak i funkční stránku výrobku.¹³

Samotná myšlenka není nová, jen v 90. letech dostala moderní název, který je dnes mezi lidmi velmi populární. Ve světě je upcycling poměrně aktuálním tématem. Poprvé byl tento termín použit v roce 1994 Reinerem Pilzem, v článku v novinách Salvo¹⁴, kde vyjádřil svůj kritický názor k charakteru recyklace¹⁵ té doby.

„We talked about the impending EU Demolition Waste Streams directive. "Recycling," he said, "I call it down-cycling. They smash bricks, they smash everything. What we need is upcycling, where old products are given more value, not less." He despairs of the German situation and recalls the supply of a large quantity of reclaimed woodblock from an English supplier for a contract in Nuremberg, while just down the road a load of similar block was scrapped. In the road outside his premises was the result of the German's demolition 'waste' recycling. It was a pinky looking aggregate with pieces of handmade brick, old tiles, and discernible parts of useful old items mixed with crushed concrete. Is this the future for Europe? “¹⁶

(Mluvili jsme o blížící se evropské směrnici ohledně demoličního odpadu. "Recyklace" řekl, „Já to nazývám down-cycling. Rozbíjejí cihly, rozbíjejí všechno. To, co potřebujeme je up-cycling, kde je starým produktům dána vyšší hodnota, ne nižší.“ Zoufá si z německé situace a vybavuje se mu příklad poptávky po stavebním materiálu u anglického dodavatele - ohromného množství dřevěných bloků, určených pro kontrakt v Norimberku. Přitom o něco dál, byl

¹³ CS Technologies. Upcylace. Assmann: kontejnery a odpady [online]. Feb 10, 2015 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.assmann.cz/blog-upcylace-detail-51>

¹⁴ Měsíčník zabývající se upcyclingem starých nebo historických předmětů, určených k výhozu.

¹⁵ „*tech. opětné využití, recyklování*“ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9. Pomocí recyklace se odpadový materiál přetváří různými technologickými postupy zpět na výchozí surovinu, která je opět použita pro výrobu zcela nových produktů – zde rozdíl oproti upcyclingu.

¹⁶ Salvoweb [online]. *Salvo*, 1994(23) [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.salvoweb.com/files/salvowebnews/sn99v3.pdf>

podobný stavební materiál určený na výhoz (důsledek německého přístupu k demolici objektu, který je jasným příkladem plýtvání materiálem). Hromada ručně vyráběných cihel, staré obklady, rozřezané části použitelného materiálu, smíchaného s rozdrčeným betonem. Je toto budoucnost Evropy?)

Dnešní konzumní doba s extrémní masovou produkcí různých předmětů, ať už potřebných či nikoliv, má negativní dopady na životní prostředí. Nadměru čerpáme naše přírodní zdroje, z nichž mnohé jsou nenahraditelné, plýtváme jimi.¹⁷ Produkuje se stovky miliard tun odpadu ročně¹⁸ a zamořujeme prostředí toxickými látkami.¹⁹

Produkty, se záměrně zkrácenou životností nebo produkty nízké kvality, nás dřív nebo později dotlačí k nákupu dalších. A protože se snažíme uspokojovat naše potřeby²⁰, což je ve své podstatě přirozené, často nám nezbyvá nic jiného, než se tomuto konzumnímu začarovanému kruhu neustále podrobovat. Rovněž se naskytá otázka, zdali jsou tyto potřeby opodstatněné. Jsme zahrnuti přemírou reklamních spotů, billboardů a jiných reklamních sdělovacích prostředků a člověk rázem získává i potřeby uměle vyvolané.²¹ Naše hodnoty se mění. Tíhneme k materialismu.²² Nebo je snad opak pravdou?

Je nutné podotknout, že za poslední dvě dekády zájem veřejnosti o toto téma vzrostl. Snažíme se nějakým způsobem problém řešit. Lidé mění své spotřební návyky, snaží se recyklovat, šetřit energiemi či nakupovat s ohledem na ekologická kritéria. Jako pozitivní příklad lze

¹⁷ Population matters [online]. Waste of resources [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <https://www.populationmatters.org/wp-content/uploads/D3Wasteofresources.pdf>

Population matters [online]. New economic models [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <https://www.populationmatters.org/wp-content/uploads/D22Neweconomicmodels.pdf>

¹⁸ Američané v roce 2007 vyprodukovali neuvěřitelných 258,5 miliard tun tuhého komunálního odpadu (zaokrouhlo). Toxic Action Center [online]. The Problem With Waste [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.toxicsaction.org/problems-and-solutions/waste>

¹⁹ Soil Contamination: A severe risk for the environment and human health. *Global Soil Week* [online]. , 6 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: http://globalsoilweek.org/wp-content/uploads/2014/11/GSW_factsheet_Contamination_en.pdf

²⁰ „...potřeby vychází z nutnosti (existence) nebo žádosti vlastnit či užívat určité prostředky a peníze.“ Péče o potřeby člověka. *WikiSkripta.eu* [online]. Nov 30, 2014 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: www.wikiskripta.eu/index.php/Péče_o_potřeby_člověka

²¹ NEČAS, Libor. *Základy marketingu* [elektronická skripta]. Ostrava, 2012 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: http://projekty.fs.vsb.cz/459/ucebniopory/Zaklady_marketingu.pdf

²² „zprav. hanl. Jednostranná sledování hmotného zájmu a prospěchu“ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

uvést Rakousko, které si v oblasti recyklace stojí velmi dobře.²³ Ovšem vzhledem k závažnosti problému se stále jedná o nepříliš vysoké procento takto uvědomělé populace.

Lze očekávat, že v následujících dekádách se situace nikterak výrazně nezmění. S pokračující automatizací výrobních linek²⁴ je pravděpodobné, že produkce se bude pouze navyšovat, jelikož „odpadne“ další limitující faktor, jako je například faktor lidský²⁵. Pokud se tak stane, bude to nadále jen o prohlubující se ekologické zátěži nebo se situace změní k lepšímu? Možnosti tady jsou.

William McDonough a Michael Braungart společně rozpracovali myšlenku upcyclingu ve své knize *Cradle to Cradle: Remaking the Way We Make Things* z roku 2002. Kniha pojednává o možnostech trvale udržitelného rozvoje v oblasti průmyslu. Kupříkladu využívání užitečného odpadového materiálu a předcházení jeho plýtvání nebo snižování spotřeby surovin při výrobě nových produktů, což má za následek snížení spotřeby energie a zatížení životního prostředí.²⁶

2.1 Upcycling v umění a designu

Existuje mnoho umělců i obyčejných lidí, kteří ve vygenerovaném odpadu nevidí jen něco, čeho se musí okamžitě zbavit, ale vidí v něm i jeho potenciál k dalšímu zpracování. Jedná se o velmi dostupný materiál, jak z pohledu kvantitativního, tak i z ekonomického – je zadarmo. Z odpadních materiálů různého druhu, lze vytvářet spousty zajímavých předmětů se značnou uměleckou i užitnou hodnotou. Již samotný Antonio Gaudí užíval vedle střepeň z dlaždic i odpadový materiál, jako je sklo a porcelán, ke zdobení svých velkorysých leč bizarních objektů, které nás nepřestávají dodnes fascinovat.

²³ *Recycling rates in Europe* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: http://www.eea.europa.eu/media/infographics/recycling-rates-in-europe-1/image/image_view_fullscreen

²⁴ Human Need Not Apply. In: *YouTube: CGP Grey* [online]. 2004 [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7Pq-S557XQU>

²⁵ „Lidským faktorem (činitelem) se rozumí soubor vlastností a schopností člověka, posuzovaných především z hledisek psychologických, fyziologických a fyzických, které vždy nějakým způsobem v dané situaci ovlivňují výkonnost, efektivnost a spolehlivost pracovního systému.“ KRÁL, Miroslav. *Ergonomický výkladový slovník*. Vyd. 1. Rožnov pod Radhoštěm: RoVS - Rožnovský vzdělávací servis, 1999, 139 s. ISBN 80-239-2083-9.

²⁶ PFEUFFER-SCHERER, Dollores. *Reader's Guide: Questions for Discussion and Points to Ponder* [online]. In: . s. 2 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: <http://www.philau.edu/fye/documents/readersguidetestprint.pdf>

2.1.1 Simon Rodia

Krásným a velkolepým příkladem upcyclingu v umění je monumentální dílo Watts Tower od Simona Rodia z Los Angeles.

Simon Rodia, vlastním jménem Sabato Rodia, se narodil ve vesnici Ribottoli na jihu Itálie v roce 1879. Po vzoru svého bratra emigroval do Spojených států amerických, konkrétně do oblasti západního pobřeží, kde pracoval jako konstrukční dělník v kamenných dolech. V roce 1921 zakoupil parcelu v Los Angeles a započal práci na svém mistrovském díle. Hlavním stavebním materiálem je kovový šrot pokrytý maltou, zdobený kombinací odpadního skla, porcelánu, keramiky a dlaždic. Nalezneme mezi nimi i střípky ručně malovaného porcelánu Canton²⁷ z 19. století.²⁸

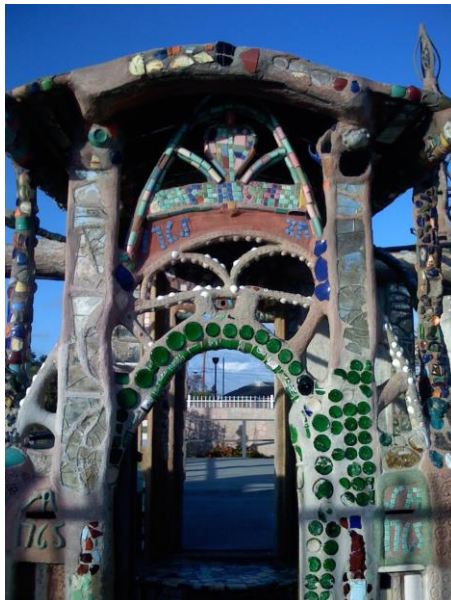

Obr. 4. Pohled na areál Watts Towers.

²⁷ Canton China - porcelán, určený pro export, který byl vyráběn ve městě Jingdezhen v Číně a zdoben glazováním ve městě Canton (Guangzhou), rovněž v Číně.

²⁸ History. *Watts Towers* [online]. © 2006-2013 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.wattstowers.us/history.htm>

Vzniklo celkem 17 konstrukcí, přičemž nejvyšší z nich dosahuje třiceti metrů a je rovněž nejvyšším štíhlým železobetonovým sloupem na světě. Simon Rodia pracoval na tomto díle přes třicet let.²⁹

Obr. 5. Vstupní brána Watts Towers.

Obr. 6. Detail stěny s mozaikou.

2.1.2 Yong Ho Ji

Dalším umělcem, který transformuje odpadní materiál v umění, je korejský umělec Yong Ho Ji. Vytváří dynamické skulptury zvířat a hybridů z použitých pneumatik. Yong Ho Ji si tento materiál osvojil na základě své vzpomínky z dětství, konkrétně na náhradní pneumatiku jejich rodinného džípu. Vyrůstal na venkově, v horské oblasti. Pohyb mezi domestikovanými a divokými zvířaty mu vnuknul touhu vytvářet umění, které jakýmsi způsobem reflektuje vztah člověka k přírodě a jeho odpovědnost vůči ní. To vše ve spojitosti s odpadovým materiálem, jako jsou právě pneumatiky.³⁰

²⁹ History. *Watts Towers* [online]. © 2006-2013 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.wattstowers.us/history.htm>

³⁰ LEE, Joyce. Yong Ho Ji: Hybrid human tire sculptures. In: *Designboom* [online]. 2011 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/art/yong-ho-ji-hybrid-human-tire-sculptures/>

Obr. 7. Skulptura buvola.

Materiál umělec vrství na připravené skelety z oceli, dřeva nebo polystyrenu. Jednotlivé dílce pneumatik pojí pryskyřice, někdy užívá i nýty.

Obr. 8. Skulptura lva.

2.2 Upcycling a každodenní život

Aniž si to mnozí z nás uvědomují, každý alespoň jednou ve svém životě transformoval funkci nebo formu nějakého předmětu denní potřeby a dal mu tak funkci a formu jinou. Předměty každodenní potřeby postupem času zastarávají, jejich životnost dojde konce. Ne vždy však musí zamířit na skládku. Ať se jedná o oblečení, nábytek, nádobí nebo obalový materiál, vždy je v něm možné nalézt potenciál k dalšímu využití. Hypoteticky lze říci, že existuje několik důvodů, které člověka nutí k upcyclingu. Může to být například nepřívětivá finanční situace, ekologické smýšlení, bezbřehá kreativita a další.

Obr. 9. Lustr vyrobený ze zavařovacích sklenic.

Obr. 10. Hodiny vyrobené z kola bicyklu.

Obr. 11. Polička z piana.

Na internetu existuje spousta návodů DIY, které nás mohou inspirovat. Výborným zdrojem je například obrázková banka Pinterest.com. Dokonce zde nalezneme i takové stránky, kde si můžeme upcyclingované produkty zakoupit. Například stránka HipCycle.com má širokou nabídku originálních předmětů do domácnosti, vyrobených z odpadních materiálů.

2.2.1 IKEA hackers

Dalším zajímavým příkladem, co se týče transformace původních funkcí výrobků (rozumějme změnu původního účelu použití daného výrobku) a jejich forem, je web IKEAHackers.net. Jedná se o místo, kde lidé z celého světa mohou sdílet své kreativní nápady a návody DIY³¹, jak modifikovat nebo změnit výrobky obchodního domu IKEA. Tomuto webu předcházela skromný blog jedné ženy, vystupující pod pseudonymem Jules, která měla jediný cíl - sdružit všechny tyto báječné nápady na jedno místo.

„It was in May 2006 that I did a search on IKEA hacks and saw that there were so many amazing ideas floating in the Internet. How great it would be if I could find them all in one place, I thought. 3 seconds later.

A light bulb exploded in my brain and the rest, as they say, rolled out like Swedish meatballs. It took me a few nights of sleepless html-ing but I'm happy I did. Finally, I am of service to mankind. Heh.

*From its rather unglamorous beginnings, the site has grown so much that it still surprises me. Thank you for making this site what it is today.*³²

(Bylo to v květnu roku 2006, kdy jsem na internetu hledala nějaké úpravy IKEA nábytku a přišla jsem na to, že je zde spousta úžasných nápadů. Pomyslela jsem si, jak báječné by bylo mít všechny tyto nápady na jednom místě. O tři sekundy později.

V mozku mi vybuchla žárovka a jeho zbytky se mi vykutálely ven jako švédské masové kuličky. Několik nocí jsem probděla při programování, ale jsem ráda, že jsem to udělala. Konečně, posloužila jsem lidstvu. Smích.)

I přes nepříliš slavný začátek se toto místo velmi rychle rozrostlo, což mě stále překvapuje. Děkuji vám, že tuto stránku děláte tím, čím je dnes.)

³¹DIY „...tj. „udělej si sám“, značí v obecném smyslu **1. druh kultury** či **životního stylu**, kdy si lidé sami, bez profesních znalostí či bez profesionální podpory zhotovují určité věci (výrobky), jež slouží jim nebo i ostatním lidem...“ ArtsLexikon [online]. 2012 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/DIY_kultura

³²About. *IKEAhackers.net* [online]. © 2015 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.ikeahackers.net/about>

Po mnoha pozitivních ohlasech a tedy i zvýšení návštěvnosti blogu byla Jules nucena zakoupit zmiňovanou doménu IKEAhackers.net a vybudovat komplexnější webové stránky s možností vytvoření uživatelského účtu. Komunita IKEAhackers se začala rozrůstat.

„I bought the domain www.IkeaHackers.net to give the site its own identity. I also liked the plural - IKEA Hackers - because this site is really about a community of crazy IKEA fans.“³³

(Zakoupila jsem doménu www.IkeaHackers.net, abych tomuto místu dala vlastní identitu. Líbilo se mi množné číslo u slova Hacker, protože tato stránka je opravdu o komunitě „bláznivých“ fanoušků IKEA.)

IKEAhackers.net nabízí dvě důležité sekce „Hacks“ a „Ideas“. V sekci „Hacks“ nalezneme pokročilejší úpravy IKEA produktů, kdy může být původní funkce pozměněna nebo zcela potlačena. V sekci „Ideas“ nalezneme jednodušší úpravy IKEA produktů, především ty stylingové. Tyto úpravy jsou určeny především pro začátečníky.

Stránka má průměrnou denní návštěvnost třicet tisíc lidí, což je značný úspěch. Z tohoto lze soudit, že tato platforma je pro mnohé velmi atraktivní. Možná je to reakce na samotné produkty IKEA, které jsou masově vyráběny a zaplavují naše domácnosti ve stále větší míře. Postupně se tedy stávají všedními a neoriginálními. Mezitím v nás stále přetrvává touha mít doma originální kousek, a proto každá nová myšlenka, která dokáže propůjčit produktům IKEA jiný rozměr, je mezi uživateli vítána. Stále se však jedná o solidní designové produkty v dostupných cenových relacích, vhodné pro mladé páry a rodiny.

³³ About. *IKEAhackers.net* [online]. © 2015 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.ikeahackers.net/about>

Obr. 12. Poličky vyrobené z úložných boxů Trofast. Formace poliček sahá až ke stropu, kde přechází v osvětlení.

A jakými slovy opisuje svou interakci s produkty IKEA samotná zakladatelka tohoto progresivního webu Jules?

„IKEA is in my blood now. If you cut me, I'd probably bleed Lingonberry juice. My IKEA radar is always on — if I step into a restaurant or a friend's home, I can't help but notice the IKEA. You could say it's an occupational hazard.“³⁴

(IKEA mám teď v krvi. Pokud byste mne pořezali, pravděpodobně by ze mě vytékala brusinková šťáva³⁵. Můj „IKEA radar“ je stále v provozu – nemůžu si pomoci, ale pokaždé, když vstoupím do restaurace nebo do obydlí mých přátel, povšimnu si produktů IKEA.)

³⁴ About. *IKEAhackers.net* [online]. © 2015 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.ikeahackers.net/about>

³⁵ DRYCK LINGON – brusinkový nápoj z ekologického zemědělství, který IKEA prodává v oddělení potravin (IKEA FOOD).

Obr. 13. Dětská postel Kura, transformovaná v originální malou „lesní chatu“.

3 TRANSFORMACE V MÓDĚ

Proměnlivý charakter módy nám říká, že by měla být vždy nová. Pokud ovšem nahlédneme do její historie, zjistíme, že se v podstatě neustále opakuje. Hledání inspirace v historii módy je všudypřítomné. Právě invence a kreativita nových nebo již světově známých designérů, kteří dokáží proměnit staré střihy a následně je zasadit a interpretovat v novém kontextu, s přihlédnutím na aktuální dění naší doby, technologické vymoženosti, sociologické aspekty a mnohé další, ji dokáží vtisknout punc novosti a aktuálnosti.³⁶

Díky nezkrotnému tempu ve vývoji moderních technologií jsme svědky jejich průniku do oblasti odívání a vznikají tak oděvy nové generace, které fascinují svými inteligentními vlastnostmi a interaktivními dovednostmi³⁷ a ukrývají v sobě potenciál, který se v budoucnu může v módním průmyslu stát novým standardem v odívání. Chytré textilie, transformovatelné šaty či obuv - to vše nám napovídá, že moderní technologie pronikají do všech sfér lidské činnosti. Následující podkapitoly jsou věnovány designérům a módním značkám, které se dotýkají pojmu transformace.

3.1 Hussein Chalayan

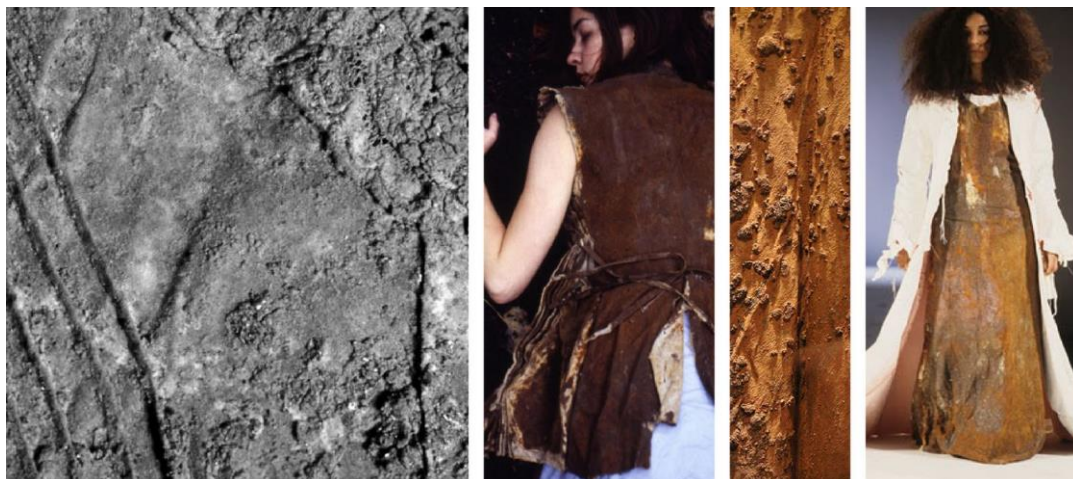
Tento velmi progresivní a talentovaný návrhář původem z Kypru se soustředí především na konceptuální módu. Jeho práce by se dala charakterizovat jako intelektuální, plná hledání technické dokonalosti nejen v oblasti řemeslné, ale i technologické. Doslova posouvá hranice módy a boří její konvence.

Absolvent prestižní školy módy Central Saint Martins v Londýně, vzbudil se svou absolventskou kolekcí „*The Tangent Flows*“ vášnivě reakce. Oděvy záměrně zoxidoval, následně je spálil na zahradě svého přítele a nechal je tam zakopané v zemi napospas nepřívětivým podmínkám po několik týdnů. Ve světě si tímto avantgardním počinem získal pověst nejoriginálnějšího módního návrháře současnosti.³⁸

³⁶ STEVENSON, N. *Kronika módy: 1800 - 1870 - 1940 - 1960 - 1980 - 2020 : kdo udává tón - nejslavnější módní ikony a návrháři*. Vyd. 1. Praha: Fortuna Libri, 2011, 288 s. Fortuna factum. ISBN 978-80-7321-570-5.

³⁷ Smart clothes: Levi's & Google working on interactive, device-linked fabric. In: *RT Question More* [online]. 2015 [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <https://www.rt.com/news/265384-google-levis-interactive-fabric/>

³⁸ JONES, Terry a Susie RUSHTON. *Fashion now 2: časopis i-D vybírá 160 nejlepších módních návrhářů z celého světa*. Praha: Slovart, 2010, 556 s. ISBN 978-80-7391-252-9.

Obr. 14. Závěrečná práce The Tangent Flows.

Jeho oděvy jsou jakýmsi médiem, skrze které vypráví příběhy nebo své názory na aktuální dění. Ústředním tématem jeho tvorby je věda a nové technologie, je fascinován transformací. Tímto svébytným přístupem čerá hladinu mnohdy stereotypní a povrchní módy.

„My inspiration comes from anthropology, genetic anthropology, migration, history, social prejudice, politics, displacement, science fiction and, I guess, my own cultural background“³⁹

(Moje inspirace vychází z antropologie, genetické antropologie, migrace, historie, sociálních předsudků, politiky, odsunu obyvatelstva, sci-fi a hádám, že i mého vlastního kulturního prostředí.)

Jeho přehlídky, tak okázalé, plné nepředvídatelných momentů, napětí, či bizarních rekvizit na molu, nepřestávají publikum fascinovat. Je důležité zmínit jeho smysl pro detail a pečlivé zpracování. Velmi si nechává záležet na technických detailech svých oděvů. Často do nich zakomponovává různé pohyblivé mechanismy či elektrické prvky.⁴⁰

V roce 1999 a 2000 Hussein Chalayan obdržel titul British Designer of the Year⁴¹.

³⁹ JONES, Terry a Susie RUSHTON. *Fashion now 2: časopis i-D vybírá 160 nejlepších módních návrhářů z celého světa*. Praha: Slovart, 2010, 556 s. ISBN 978-80-7391-252-9.

⁴⁰ JONES, Terry a Susie RUSHTON. *Fashion now 2: časopis i-D vybírá 160 nejlepších módních návrhářů z celého světa*. Praha: Slovart, 2010, 556 s. ISBN 978-80-7391-252-9.

⁴¹ Archive. *Britishfashionaward.com* [online]. [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <http://www.britishfashionawards.com/Archive>

3.1.1 Kolekce One Hundred and Eleven (SS 2007)

Tato retrospektivní kolekce historie módy reflektovala časový úsek od viktoriánského období až po současnost. V kolekci nalezneme i několik elektro-mechanicky pohyblivých modelů, které jsou schopny se automaticky transformovat a tím měnit svou formu. Každý transformovatelný model představoval ve výchozí podobě určitou dekádu módního období, kdy následnou přeměnou modelů před zraky diváků, vizuálně přešel do dekády jiné. Pokud se zamyslíme nad složitostí koncepce této kolekce, od návrhů až po promyšlenou implementaci složité technologie do oděvů, nelze o jeho genialitě pochybovat.

Spolupracoval se studiem Adama Wrighta, který se specializuje na robotiku a speciální efekty. Výroba těchto transformovatelných oděvů trvala přes tři měsíce.⁴²

Obr. 15. Transformovatelný model z kolekce One Hundred and Eleven.

⁴² HUSSEIN CHALAYAN: ONE HUNDRED & ELEVEN. *Adam Wright Studio: Animatronics and Special Effects Designer* [online]. 2007 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <http://adam-wright.com/jobs/hussein-chalayan-one-hundred-eleven/>

Obr. 16. Pohled na elektro-mechaniku uvnitř oděvu.

Obr. 17. Další transformovatelný model z kolekce One Hundred and Eleven.

Zhodnocení: Z funkčního hlediska jsou tyto automaticky transformovatelné modely poměrně nepraktické, zatím. Většina transformovatelných modelů je zřejmě dobře nositelná.

V chůzi modelkám nijak nebrání. Otázkou je, jak by se modely chovaly za jiných podmínek, např. při sezení či ohýbání a jaký by to mělo dopad na mechaniku uvnitř.

Implementovaná elektro-mechanická technologie ještě není na takové úrovni, aby se tyto transformovatelné oděvy mohly stát našim každodenním společníkem. Jmenovitě bychom mohli uvést nároky na údržbu, konkrétně čištění oděvů. Na druhou stranu se však jedná o velký pokrok, ve vztahu oděv versus technologie. Oděvy podléhaly poměrně složitým změnám formy, které byly místy až neuvěřitelné.

Z hlediska formy nelze těmto transformovatelným oděvům mnoho vytýkat. Transformace sehrála svou roli výborně. Divák je při pohledu na průběh proměny fascinován a nabývá dojmu, že oděv zkrátka žije. Jakoby pozoroval dvě formy života zároveň – modelku a její automaticky se transformující šaty.

3.1.2 Kolekce Rise (Fall 2013)

Z kolekce Ready-To-Wear lze opět vyčíst autorovy intelektuální a návrhářské schopnosti. Tentokrát vytvořil kolekci s výraznými znaky městského stylu - volné džíny, motorkářské bundy. Převládají siluety přesýpacích hodin s mírnou asymetrií, které ženské postavě lichotí. Laserem vyřezávané detaily a barevný potisk tuto podzimní kolekci oživují.

Poměrná část této kolekce je zastoupená klasickými modely, ale nalezneme zde i trojici transformovatelných oděvů. V tomto případě však transformace modelů neprobíhá elektro-mechanicky, jako u předchozí kolekce, ale manuálním zásahem samotné nositelky. Propracované střihy v sobě ukrývají možnost transformace z šatů pro denní nošení, na šaty pro večerní událost.

Obr. 18. Trio transformovatelných oděvů z kolekce Rise.

Oděvy se transformují různým trhnutím horní části modelů, kdy dojde k rozepnutí ramínek. „Krycí část“ původního střihu se překlápí směrem dolů a v tu chvíli se začne uvolňovat založený materiál, který pod svou tíhou padá k zemi.

Zhodnocení: Trio transformovatelných modelů fungují na stejném principu proměny. Z hlediska funkčních kritérií se jedná o střihově velmi promyšlené modely, které v sobě ukrývají dva druhy šatů, určených pro různé příležitosti. Střihy jsou zvládnuty výborně, jelikož na oděvech nenalezneme náznaky možné transformace a ta se tak stává překvapujícím momentem. Vnořený materiál šatů po transformaci je perfektně ukrytý v šatech před transformací a vzájemně si nenarušují formu. K zamyšlení je zde pouze otázka časové náročnosti zpětné

transformace, která bude obnášet založení látky na původní místo (pravděpodobně rolováním).

Z hlediska formy jsou modely na první pohled většinou minimalistické a vkusné. Divák je však opět fascinován náhlou změnou, která přichází po rázném „trhnutí“. Vyzdvihnout se musí především transformace modelu na obrázku číslo 19. (vínový model dole), která přináší opravdu skvělý vizuální moment ve formě prostorově tvarované drapérie u krku a dekoltu, která se vytrácí směrem k pasu. Při transformaci se drapérie náhle vzpruží a okamžitě nabývá svého tvaru. Lze předpokládat, že se pod látkou nalézá jakási konstrukce, která jí udá konečný tvar ve zlomku vteřiny.

3.2 Tanya Heath Paris

Tanya Heath je designérka kanadského původu, která dvacet let pracovala v Paříži jako marketingová konzultantka. V říjnu roku 2013 založila značku Tanya Heats Paris, zaměřenou na výrobu obuvi s vyměnitelnými podpatky. Inspirace k založení této značky byla čistě osobní, na základě jejich vlastních potřeb.

„I wore high heels to work, to restaurants, to parties. I wore them everywhere but I could never manage the pain. Once I nearly had a car accident when my heel locked under the break. I just fantasised non-stop about a shoe where you could just take the heels off, and that would go from a comfortable low-heel to a high-heel, and still make me look good!“⁴³

(Nosila jsem obuv s vysokým podpatkem do práce, restaurací, na večírky. Nosila jsem je všude, ale nikdy jsem nedokázala zvládnout tu bolest. Jednou se mi málem přihodila dopravní nehoda, když můj podpatek uvízl pod brzdovým pedálem. Neustále jsem snila o obuvi, ze které můžu podpatky jednoduše sundat a udělat z ní nízkou komfortní obuv s tím, že stále budu vypadat dobře.)

⁴³ MORGAN, Maybelle. Broken heel? No problem! The world's first convertible heels that can swap styles and heights at the push of a button (AND they're actually fashionable). In: *Mailonline* [online]. 2015 [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-3024427/Tanya-Heath-invents-shoes-feature-world-s-convertible-heels.html>

V portfoliu této firmy nalezneme tři produktové řady – Power, Liberty a Seduction. Řada Power je určená pro zaměstnání, kde nositelka potřebuje vypadat reprezentativně. Pro neformální události je určená řada Liberty. Pokud se chce nositelka cítit výjimečně a pohodlně, pravděpodobně sáhne po obuvi z řady Seduction.⁴⁴

Obr. 19. Obuv Tanya Heath Paris s odejmutým podpatkem.

Jak se můžeme dočíst na oficiálních webových stránkách, výhodou této obuvi je možnost vzít si na cesty jen jeden pár a sadu různých podpatků.⁴⁵

Obuv je opatřena speciální podešví s vyprofilovaným žlábkem v oblasti paty, do kterého se podpatek zasouvá. Zasunutí probíhá směrem od paty ke špičce a následně se pojistí západkou, aby se předešlo náhodnému vysunutí. Tlačítko pojistky je přístupné z vnitřku obuvi, kde je zabudováno ve stélce, konkrétně v oblasti paty. Stisknutím a přidržením tlačítka dojde k uvolnění pojistky a tím i podpatku a naopak.

⁴⁴ About. *Tanyaheath.com* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.tanyaheath.com/en/about.html-0>

⁴⁵ About. *Tanyaheath.com* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.tanyaheath.com/en/about.html-0>

Obr. 20. Detail tlačítka pojistky.

Obr. 21. Pojistka proti vysunutí podpatku.

Podpatky různého tvaru, výšky a barvy je možno zakoupit samostatně a pozměnit tak vzhled již zakoupené obuvi. Nalezneme zde masivní i subtilnější tvary, například podpatek stiletto⁴⁶.

Obr. 22. Obuv Tanya Heath Paris a různé druhy podpatků.

Zhodnocení: Z funkčního hlediska má vyměnitelnost podpatků význam jen tehdy, pokud se nám např. nějakým způsobem nenávratně poškodí a nelze jej opravit. Poté přichází možnost zakoupit nový pár podpatků a vyměnit je. Co se týče funkce změny výšky podpatků, jedná se nevhodné řešení. Na obuv, dimenzovanou na výšku podpatku např. 8 cm, není možné zasadit podpatek výšky 4 cm. Špička obuvi se tím pádem zvedne, svršek se ve střední části může deformovat a v oblasti paty přestane dobře fixovat nohu. To samé platí i pro podpatky vyšší, jelikož sníží nebo úplně potlačí výšku zdvihu ve špici, která je nutná ke správnému odvalu chodidla při chůzi. To může vést k častému zakopávání.

Obr. 23. Obuv Tanya Heath Paris s podpatky různých velikostí.

Z hlediska formy je myšlenka takto vyměnitelných podpatků skvělá, jelikož můžeme vlastnit minimální počet páru obuvi a mít možnost snadno měnit jejich vzhled. Barevná paleta podpatků Tanya Heats Paris je poměrně široká. Co se týče jejich tvarů, jsou skromné. Zavedení tvarově velkorysejších podpatků by obuvi přidalo na její originalitě.

4 VÝZNAM TRANSFORMOVATELNÝCH VÝROBKŮ

Význam transformovatelných výrobků pro spotřebitele byl již popsán v předešlých kapitolách. Tato kapitola bude obsahovat jakýsi souhrn všech možných významů transformovatelných výrobků.

Transformovatelné výrobky mají své specifické vlastnosti, které je řadí do skupiny výrobků s přidanou hodnotou. Mohou hrát důležitou roli pro koncového spotřebitele s velmi specifickými nároky na vlastnosti výrobku. Je tedy nutné provést analýzu možných významů transformovatelných výrobků, která nám pomůže k následnému definování cílové skupiny uživatelů.

Význam z pohledu:

Praktičnosti – Namísto produktů A + B + C (každý jen s jednou funkcí) zakoupím funkčně promyšlený produkt Z, který v sobě pojí funkce produktů A, B a C. Tento produkt je víceúčelový – tedy praktický.

Úspory místa – Ne všichni si mohou dovolit prostorné byty či domy. Mnoho lidí žije doslova v „těsnobytech“ a právě transformovatelné výrobky zde mohou sehrát důležitou roli, při utváření prostoru. Transformovatelné výrobky v sobě pojí více funkcí – jsou kompaktnější. Dokáží tedy uspokojit více potřeb člověka. Zakoupením takového produktu lze šetřit prostor.

Ceny – Investice do kvalitního transformovatelného produktu se zprvu může jevit jako nevýhodná, jelikož transformovatelné produkty jsou většinou komplikovanější a to se mnohdy odráží i na jejich ceně. Pokud na investici do takového produktu budeme nahlížet z dlouhodobého hlediska, takto investovaná částka se nám navrátí. Pokud význam ceny vztáhneme například k upcyclingu, tak zde je finanční investice minimální.

Interaktivity – Transformovatelné výrobky jsou v jistém smyslu zábavné, svou interaktivitou dokáží vlastníka vybízet k reakci. Podněcují ke kreativnímu myšlení.

Vizuální proměnlivosti – Pokud se nám do rukou dostane výrobek se schopností vizuální proměny, může nás dlouhodobě uspokojovat svým proměnlivým vzhledem. Formu můžeme svým zásahem modifikovat.

Ekologického smýšlení uživatele – Zdánlivě nesouvisící, ale pro mnohé spotřebitele prioritní kritérium. Zakoupením vysoce kvalitního výrobku lze šetřit životní prostředí, jelikož

nám vydrží déle a rovněž zde platí dlouhodobé uspokojení (jak z funkčního, tak i estetického hlediska).

4.1 Definice cílové skupiny

Pokud se zamyslím nad vlastníkem mých transformovatelných produktů, budou to s největší pravděpodobností lidé, kteří žijí minimalistickým životním stylem. Tento životní styl vede k maximálnímu zjednodušení života. Tak jako minimalismus v umění se snaží dosáhnout maximálního efektu za použití minimálních prostředků, tak i lidé žijící minimalistickým způsobem života se snaží oprostít se od nepotřebných věcí a žít smysluplný život.

Tito lidé rovněž upřednostňují kvalitu před kvantitou v přesvědčení, že se jejich investice do určitého produktu časem navrátí. Mohou si kvalitní věci dovolit, jelikož šetří tím, že neutrací peníze za zbytečnosti a nekvalitní věci.

Rovněž mají nějaké povědomí o ekologii. Nemám na mysli aktivisty, ale zkrátka skupinu lidí, kteří jsou nějakým způsobem ekologicky uvědomělí.

Tato skupina dokáže ocenit celkovou transformovatelnost produktu jak z hlediska funkce, tak i vzhledu. Tyto produkty vnímají jako praktické a zábavné. Zábavné v tom smyslu, že je zde možnost jejich proměny (funkce i vzhledu), doslova je produkt vybízí k jakési interakci.

Jsou to lidé, kteří chtějí vlastnit originální věci, popřípadě si je přizpůsobit dle svých preferencí. Uvědomují si svoji jedinečnost a chtějí možnost volby. Oceňují originální, funkční a estetické produkty.

Honba za prchavými trendy je pro ně nesmyslná. Utvářejí si svůj vlastní styl, který je věčný.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PŘIPRAVA KOLEKCE A INSPIRACE

Prvním krokem bylo vytvoření myšlenkové mapy na pojem transformace. Rychlými asociacemi vznikla poměrně obsáhlá síť myšlenek, se kterou jsem dál pracoval. Nakonec jsem se dobral k několika podstatným atributům, které by má kolekce měla obsahovat. Mezi ně se řadí transformovatelné části obuvi – transformace střihu, transformace podpatků a platform, kvalitní materiály, nadčasový vzhled, upcycling a další.

Inspiroval jsem se některými principy transformace, které jsou rozebrány v teoretické části, a následně navrhl své vlastní. Poté jsem vybral ty, které byly v rámci mých možností zhotovitelné.

Dále se inspiroji využitím odpadového materiálu, který se snažím pozvednout na vyšší, estetickou úroveň a prodloužit tak jeho životní cyklus.

Jelikož má kolekce není reakcí na aktuální módní trendy. Strádal jsem si inspirační fotografie produktů a architektury, které vizuálně zapadaly do mé představy o výsledné podobě mé kolekce.

K žadáným vlastnostem patří například platformy, karé špičky, holeně a kovové prvky.

Obr. 24. Céline Spring/Summer 2014.

Obr. 25. Móda v ulicích.

Obr. 26. Balenciaga Fall/Winter 2016.

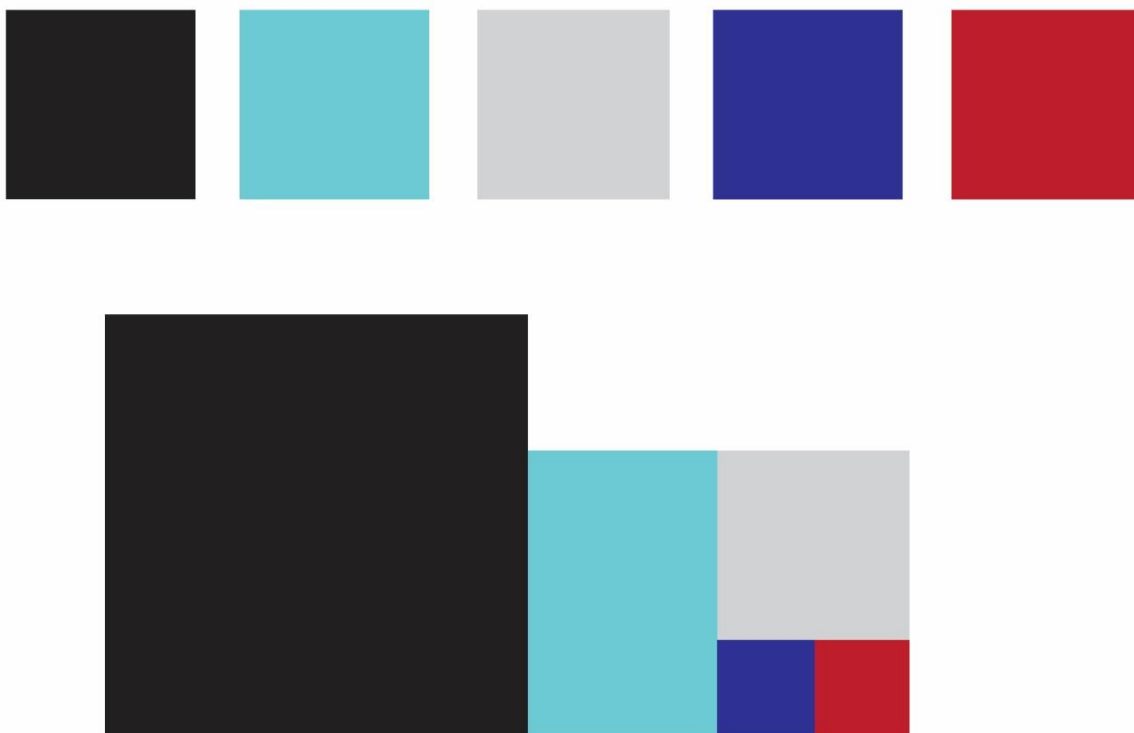
Obr. 27. East Beach Café, Studio Heatherwick.

Obr. 28. Learning Hub,
Studio Heatherwick.

5.1 Barevná paleta a použité materiály

Paletu jsem skládal pocitově. Jsem milovník černé, ale tentokrát jsem nezůstal jen u této barvy. I když kolekci vévodí, je dále doplněná o blankytně modrou, kovově stříbrnou, odstíny námořnické modři a odstíny karmínu (aplikované v čiré pryskyřici).

Obr. 29. Barevná paleta nahoře, poměrová koláž barev dole.

V kolekci jsem použil následující materiály: chromem činěná kozinka, tříslovinami činěná hovězina, nerezová ocel, sedlářské knoflíky, smrkové dřevo, celstelen, ocelové klenky, termoplastické tužinky, styropor, papírový kartón, kovové dvojnožky, tkaný vlizelín, zaklepávací páska, dvousložkový tmel, dvousložková akrylátová pryskyřice, neodymové magnety, pružinky, vruty do dřeva, chloroprenové lepidlo, syntetické nitě, odpadní materiál – plastové láhve.

Kozinka je můj velmi oblíbený materiál. Je velmi příjemná na dotek a dobře se mi s ní pracuje. Dále používám hovězinu s povrchovým nánosem blankytně modré barvy, která v kombinaci s černou kozinkou vypadá skvěle.

Nápadné, stříbrné detaily a podpatky jsou tradičně z rovněž mé oblíbené nerezové oceli, leštěné do lesku.

Obr. 30. Černá kozinka s blankytně modrou hovězinou.

6 REALIZACE A POPIS KOLEKCE

V této kapitole popisují postup výroby základních částí, obuvi a doplňků. Zpráva je doprovázena fotodokumentacemi procesů. V závěru kapitoly popisují jednotlivé modely.

Samotná realizace kolekce byla časově velmi náročná, jelikož některé transformovatelné části byly složité na výrobu. V průběhu realizace jsem vytvořil mnoho zkušebních modelů, abych zjistil, které fungují a které ne. V některých případech bylo nutné původní konstrukční řešení pozměnit tak, aby je bylo možné vyrobit.

6.1 Kopyta

Odrazovým můstkem při tvorbě této kolekce byla kopyta. V mé tvůrčí historii je to poprvé, co jsem se přiklonil ke karé špičce. Vždy jsem pracoval s kopyty s ostrými špičkami, centrovanými na střed. Pamatuji si na ty chvíle, kdy se mi karé špička doslova protivila a myšlenku, že bych se k ní v budoucnu přiklonil, jsem rezolutně odmítal. Časy se mění, lidé se mění, chutě se mění. Dnes jsem k věcem otevřenější, než kdy dříve a práce s něčím novým je přece krásné dobrodružství.

S klasickým tvaroslovím karé bych se zajisté nespokojil. Rozhodl jsem se tedy vytvořit šťavnatější verzi karé špičky, která by byla svým tvarem neotřelá. Vycházel jsem z klasické karé špičky.

Obr. 31. Kopyto před úpravou.

Obr. 32. Aplikace extra materiálu na špici.

Tato práce se obešla bez návrhů, jelikož jsem chtěl konečnou podobu hledat. Kopyta mají nadměrek, který mi umožnil vytvořit karé špičku, která v sobě pojí ostré a měkké linky. Bok špičky z vnitřní části je definován tvrdými linkami a v tomto místě (v oblasti palce) je nejvyšší. Směrem k malíčku (vnější část špičky) výška plynule klesá, ostré linky přecházejí do měkkých a povrch na této straně se zaobljuje.

Obr. 33. Proces.

S výsledkem jsem nadmíru spokojen. Dle mého názoru karé špička působí velmi dynamicky a zároveň klidně – jsou to takové dva tvarové protipóly, které spolu komunikují, kontrastují si. Promyšlené kontrasty jsou mi velmi blízké.

Pro svou kolekci jsem se rozhodl použít dvě výšky kopyt, jeden pár s výškou podpatků 2,5 cm a druhý pár s výškou podpatků 6,5 cm.

Obr. 34. Finální podoba.

6.2 Stélky

Napínací stélky jsem si zhotovil ručně, po vzoru obuvnického komponentu, vyráběného firmou JAFRA shoecomponents, s.r.o. (Otrokovice). Stélky jsou tvořeny třemi vrstvami celstelenu (speciální papír pro výrobu napínacích stélek), kde dvě z nich jsou v klenební části kaskádovitě zkráceny směrem k patní části, abych dosáhl větší tloušťky v této oblasti. Každou vrstvu celstelenu jsem namáčet v teplé vodě, aby se stala tvárnější a mohl ji tak snadněji vytvarovat na kopytu. Takto vytvarované vrstvy celstelenu jsem následně slepil chloroprenovým lepidlem.

Střední vrstva je opatřena kovovým klenkem, který je nezbytný pro celkovou tuhost napínací stélky, obzvláště u obuvi s podpatkem vyšším, než 2,5 cm. Stélky jsem následně vybrousil do požadovaného plynulého tvaru (zbroušení kaskád), s mírným zaoblením po obvodu v patní a klenební části.

Obr. 35. Proces výroby.

6.3 Kovové podpatky, sloty a detaily

Tyto svařované součásti jsem si nechal vyrobit na zakázku. Jednotlivé části jsem navrhoval tak, aby jejich realizace byla technologicky možná. Díly zámečnick vyřezává z kovového plátu a následně spojuje svarem.

Pro jednotlivé díly, určené ke sváření, jsem vytvořil šablony. Pro upřesnění požadavků i papírové modely výsledných produktů v měřítku 1:1. Šablony v křivkách viz přílohy.

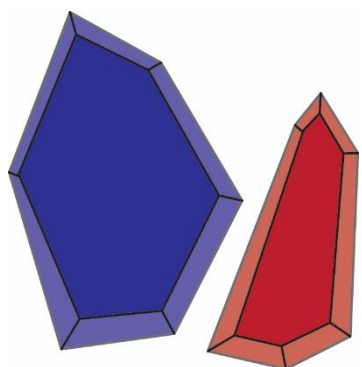

Obr. 36. Šablony a papírové modely.

6.4 Ozdobné kameny - návrh

Jedná se o návrh na dotvoření vizuálního vzhledu kolekce, dle preferencí nositelky. Tyto kameny budou odlity z dvousložkové akrylátové pryskyřice, která je ve výchozím stavu bezbarvá a čirá. Lze ji podbarvit anorganickými pigmenty. Zvolil jsem pigment námořnické modři a karmínu. Do směsi bude přidán odpadní materiál – např. odřezky z plastových lahví a jiné.

Pryskyřici lze odlévat do papírových forem, což je pro mne vítané. V kamenech budou zalaty neodymové magnety, pomocí kterých bude ozdobný kámen připnut, např. na kovové detaily v kolekci.

Obr. 37. Model č.1 –
Vizualizace: kameny.

Obr. 38. Model č.1 –
Vizualizace: kameny na
kovovém slotu kabely.

6.5 Obuv a doplňky

Jak je již zmíněno výše, velkou pozornost jsem věnoval právě tvaru kopyt. Od něj se následně pocitově odvíjela podoba obuvi a doplňků. V celé kolekci kombinuji měkké a ostré linie tak, aby korespondovaly s tvaroslovím kopyta.

Svršky modelů jsem volil střihově čisté, jelikož pokládám za nutné nechat vyznít velkoryse tvarovanou špicí kopyta. Jsou vyrobeny z černé kozinky a mají zaklepaný okraj. Podšívky jsou rovněž z kozinky s řezaným okrajem. Všechny svršky, kromě holeňových částí, jsou v celé své ploše vyztuženy vlizelínem.

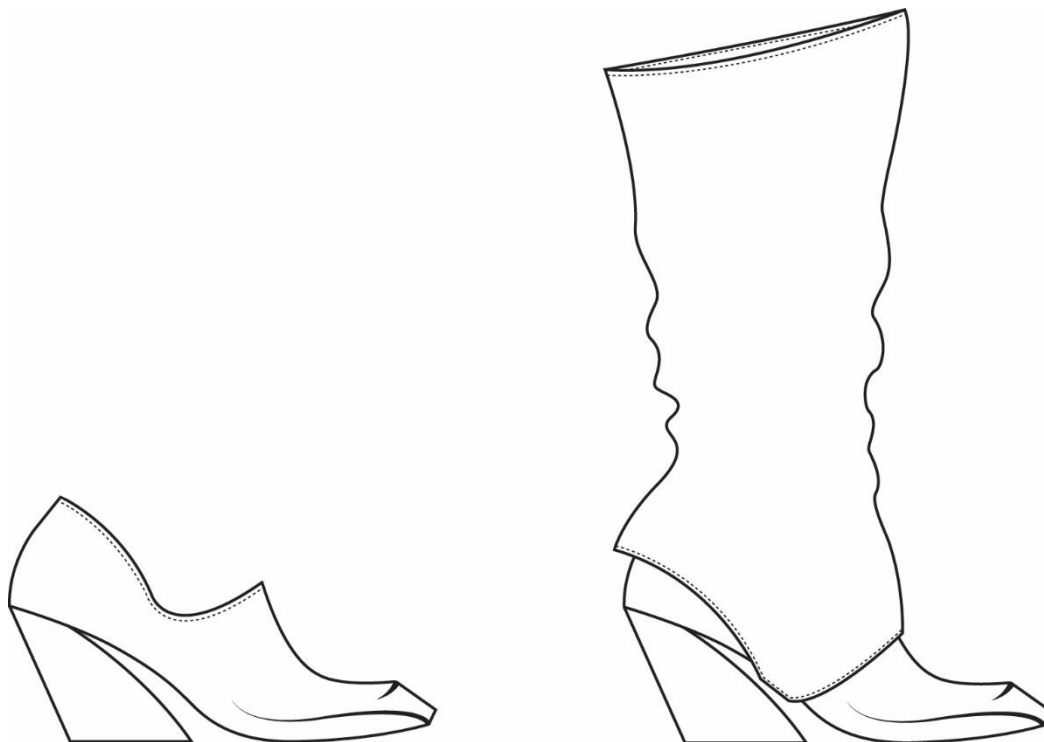
Sestava doplňků je tvořena kabelou, náhrdelníkem a náramkem. U doplňků používám rovněž kozinku a jako jediné jsou doplněny o blankytně modrou hovězinu. Všechny svršky jsou zaklepané a podšívka je řezaná.

6.5.1 Model č. 1

V základním stavu se jedná o lodičky, které mají hluboké vybrání pod pravým a levým kloubem nohy. Připnutím holeňových částí je lze transformovat v holeňovou obuv. Holeňové části jsou vyrobeny z černé kozinky a mají zaklepané okraje. V zadní části jsou sešity na obrátku. Mají volný střih, aby je bylo možno stažením navrapit, což bylo v rámci designu účelem. Připínání je zajištěno pomocí neodymových magnetů, které jsou vsazeny do dna pásků holení. Pásky se spínají v oblasti pod klenbou nohy.

Obr. 39. Model č.1 – Návrh.

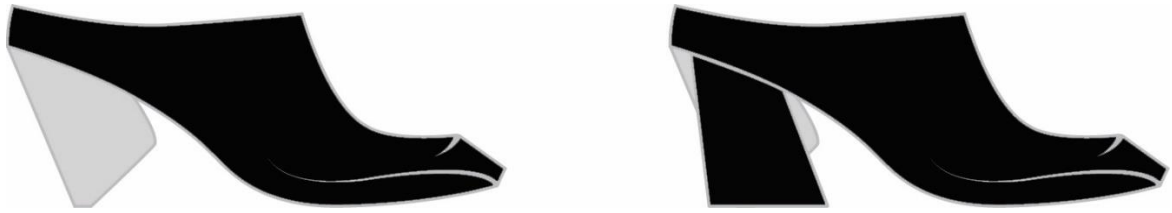

Obr. 40. Model č.1 – Technický nákres.

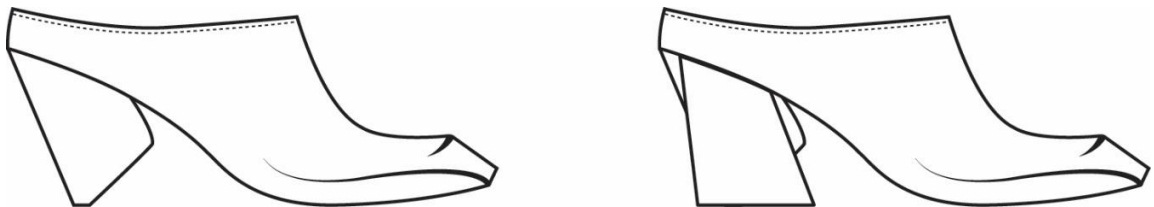
6.5.2 Model č. 2

Jedná se o nazouváky se speciálními kovovými podpatky s drážkou, na které lze nasunout masivnější podpatky. Tato transformace zvyšuje komfort například při docházení do práce, jelikož se zvýší styčná plocha patníků se zemí. Výsledkem je stabilnější chůze a rovněž řeší otázku jehlové podpatky versus dlažební kostky a jiné nástrahy v ulicích. Po příchodu do práce lze tyto podpatky opět vysunout a obuv se rázem stává elegantnější.

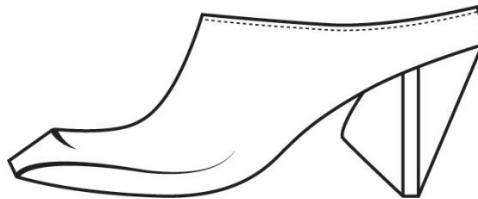
Speciální drážky zajišťují nasouvání podpatky před nežádoucími výkyvy. Připevnění je řešeno neodymovými magnety. Jsou zapuštěné ve vrchní části podpatků, které přicházejí do kontaktu s ploškou kovových podpatků.

Obr. 41. Model č.2 – Návrh.

Obr. 42. Model č.2 –
Technický nákres.

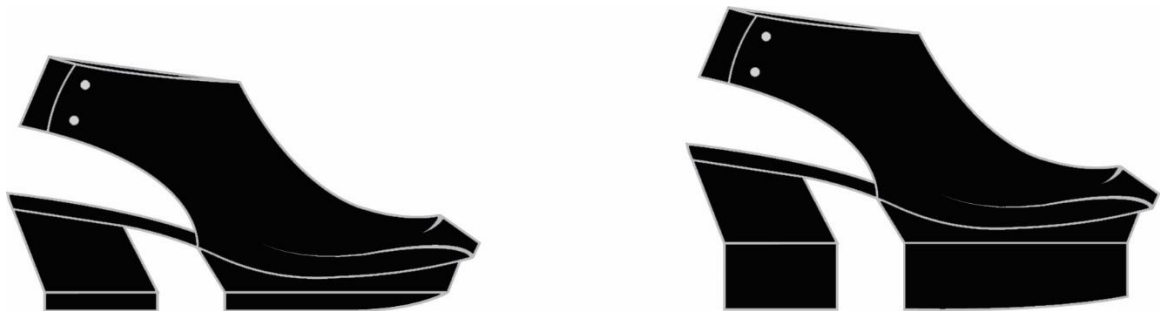
Obr. 43. Model č.2 – Technický
nákres, vnitřní strana.

6.5.3 Model č. 3

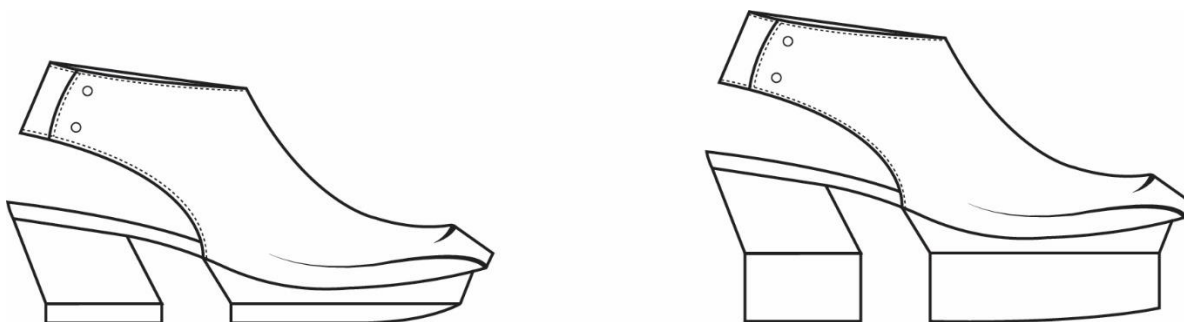
Pro tento model jsem zvolil nízká kopyta s výškou podpatku 2.5 cm. Jedná se o polobotky s otevřenou patou a páskem kolem paty, který se zapíná pomocí dvou sedlářských knoflíku na vnější straně.

Obuv má speciální základová jádra platform a podpatků. Lze na ně připínat různé druhy platform a podpatků, které změni celkovou estetiku obuvi nebo její výšku. K vytvoření základových a vyměnitelných částí jsem použil smrkové dřevo potažené černou kozinkou a styropor. V základním stavu je obuv nižší, s patníky a podešvemi právě ze styroporu. Ve stavu po transformaci má obuv vyšší platformy a podpatky, které jsou vyrobeny ze smrkového dřeva, potaženého černou kozinkou.

Připínání je řešeno zámký – ocelové plošky se dvěma vstupy na každé, jsou připevněné na základové platformy a podpatky. Do nich zapadají ocelové plošky se dvěma kolíčky na každé, která nese tu či onu nasouvací část. Soudržnost zajišťují neodymové magnety, které jsou zapuštěny jak v základových platformách a podpatcích, tak i v připínacích platformách a podpatcích. Tento systém zajišťuje připnuté části proti odepnutí, pohybu nebo vybočení.

Obr. 44. Model č.3 – Návrh.

Obr. 45. Model č.3 – Technický nákres.

6.5.4 Kabela

Tento model tří v jednom obsahuje kabelu, psaníčko a kapsičky. Vše lze používat samostatně.

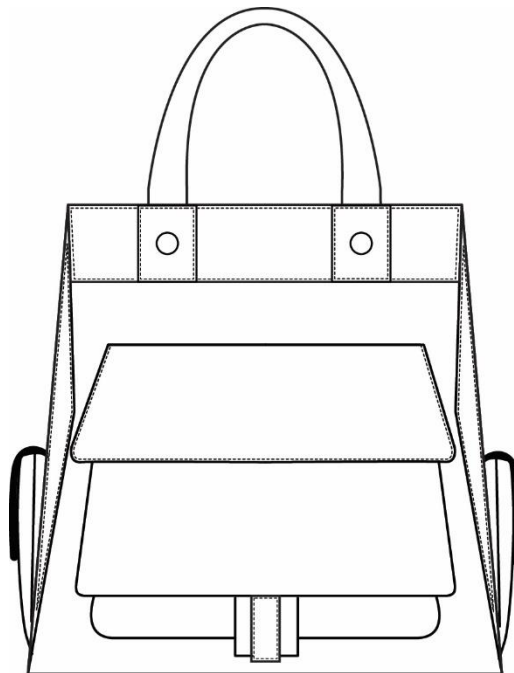
Samotná kabelka má pevnou schránku vytvořenou ze tří dílů kartónů, které jsou potažené usní (blankytně modrá hovězina a černá kozinka). Tyto díly jsou sešity z vnitřní strany. Na povrchu se nacházejí zaklepané a našité detaily z černé kozinky.

Do schránky je vsazený usňový vak, který je připevněný sedlářskými knoflíky zevnitř – je tedy odnímatelný, což zaručuje snadnější údržbu nebo i výměnu z estetického hlediska. Vak má páskové uzavírání s magnetickým buldokem a přihrádku na drobnosti uvnitř.

Dále na kabele nalezneme kovové sloty, které plní funkci držáků pro postranní kapsičky a psaníčko vpředu. Po odejmutí tohoto příslušenství tak kovové sloty dotvářejí výslednou estetiku kabely.

Obr. 46. Kabela – Návrh.

Obr. 47. Kabela – Technický nákres.

Tyto nasouvací doplňky jsou minimalistické a svým tvarem kopírují kabelu. Pro udržení tvarů psaníčka a kapsiček používám jako výztuhu termoplastický materiál.

Zajištění proti samovolnému vysunutí doplňků ze slotů zajišťují pojistky, které jsou umístěné v zadní části (psaníčko jištěno kovovou pojistkou, kapsička kloboukovou gumou).

6.5.5 Náhrdelník

Hlavní část šperku je vyrobena z nerezové oceli. Je nesená usňovým páskem z hovězinové usně blankytně modré barvy. Na tento šperk lze umístit postranní kapsičku z kabely. Tímto se jeho účel mění v mini-závěsnou kapsičku na krk, která poslouží k uschování několika nutných drobností, v závislosti na situaci.

6.5.6 Náramek

Náramek je tvořen usňovým páskem blankytně modré barvy a detailem z nerezové oceli. Zapínání je řešeno pomocí neodymových magnetů umístěných uvnitř pásku.

Transformovatelný náramek je připraven splnit požadavek na změnu míry estetického vyznění. V základním stavu je minimalistický, přesto se svým vzhledem dotýká kategorie „módní“. Připnutím například ozdobných kamenů, odlévaných z akrylátové pryskyřice, lze doplněk pozměnit - umocnit. Připínání těchto extra částí je rovněž řešeno pomocí neodymových magnetů.

6.6 Návrh řešení na uskladnění transformovatelných částí

Má představa o uskladnění samotné obuvi a jejího příslušenství, jako jsou připínací holeňové části, nasouvací podpatky či platformy, je řešena formou kufříku s polstrováním pro jednotlivé části. Takovéto řešení zaručí, že všechny části budou vždy pohromadě a přehledně uloženy. V kufříku by byl umístěn obrazový návod, jak produkty transformovat a pečovat o ně.

ZÁVĚR

Při hledání podkladů ke zpracování teoretické části jsem objevil různé druhy transformací, které mne inspirovaly. Od funkční transformace nábytkového designu či vyměnitelných podpatků Tanya Heath Paris, přes upcycling a upcycling v umění - který se s transformací rovněž pojí a je zároveň důkazem toho, že z odpadu lze vytvořit díla značné umělecké hodnoty - až po ryze estetickou transformaci kinetické bysty Franze Kafky od umělce Davida Černého, která s námi komunikuje především svou formou, kterou transformace umocňuje.

Cílem bylo vytvořit kolekci, která bude odpovídat mému estetickému cítění a zajistí nositelce snadné využívání transformace jako přidané hodnoty. Kolekce je tedy výsledkem snažení nalézt symbiózu mezi funkcí a estetikou, to vše ve spojitosti s transformací. Vznikla na základě mých současných technologických znalostí a řemeslných schopností. To znamená, že jsem volil taková řešení transformace, která mi přišla nejvhodnější, a byl jsem schopen je vyrobit.

V konceptu své kolekce vidím potenciál, který bych rád dále rozvíjel. Myslím, že ve spolupráci s odborníky z oblasti strojního a materiálového inženýrství, kteří by mi pomohli nalézt ještě lepší technologické řešení mých návrhů transformace, by tato myšlenka mohla být jednoho dne komerčně úspěšná.

Transformace je velmi široké téma, které mě pohltilo. Jsem velmi rád, že tato kolekce vznikla v takové podobě, se kterou jsem spokojen.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] LIDWELL, William, Kritina HOLDEN a Jill BUTLER. *Univerzální principy designu: 125 způsobů jak zvýšit použitelnost a přitažlivost a ovlivnit vnímání designu*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011, 272 s. ISBN 978-80-251-3540-2.
- [2] KANICKÁ, Ludvika a Zdeněk HOLOUŠ. *Nábytek: typologie, základy tvorby*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 159 s. ISBN 978-80-247-3746-1.
- [3] STEVENSON, N. *Kronika módy: 1800 - 1870 - 1940 - 1960 - 1980 - 2020 : kdo udává tón - nejslavnější módní ikony a návrháři*. Vyd. 1. Praha: Fortuna Libri, 2011, 288 s. Fortuna factum. ISBN 978-80-7321-570-5.
- [4] JONES, Terry a Susie RUSHTON. *Fashion now 2: časopis i-D vybírá 160 nejlepších módních návrhářů z celého světa*. Praha: Slovart, 2010, 556 s. ISBN 978-80-7391-252-9.
- [5] PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.
- [6] KRÁL, Miroslav. *Ergonomický výkladový slovník*. Vyd. 1. Rožnov pod Radhoštěm: RoVS - Rožnovský vzdělávací servis, 1999, 139 s. ISBN 80-239-2083-9.
- [7] KOLESÁR, Zdeno. *Nové kapitoly z dejín dizajnu*. 2. dopl. a rozš. vyd. Bratislava: Slovenské centrum dizajnu, 2009, 249 s. ISBN 978-80-970173-1-6.

WEB

- [8] GLENNOVÁ, Martina. Louis Henry Sullivan. In: Martina Glenn. *Artmuseum.cz* [online]. May 21, 2009 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=1523
- [9] NEČAS, Libor. *Základy marketingu* [elektronická skripta]. Ostrava, 2012 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: http://projekty.fs.vsb.cz/459/ucebniopory/Zaklady_marketingu.pdf
- [10] About. *IKEAhackers.net* [online]. © 2015 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.ikeahackers.net/about>
- [11] PFEUFFER-SCHERER, Dollores. *Reader's Guide: Questions for Discussion and Points to Ponder* [online]. In: . s. 2 [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: <http://www.philau.edu/fye/documents/readersguidetestprint.pdf>

- [12] My TROFAST studio. *IKEAHackers.net* [online]. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.ikeahackers.net/2014/06/kura-little-forest-house.html>
- [2] KURA Little Forest House. *IKEAHackers.net* [online]. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.ikeahackers.net/2014/06/kura-little-forest-house.html>
- [13] History. *Watts Towers* [online]. © 2006-2013 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.wattstowers.us/history.htm>
- [14] LEE, Joyce. Yong Ho Ji: Hybrid human tire sculptures. In: *Designboom* [online]. 2011 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/art/yong-ho-ji-hybrid-human-tire-sculptures/>
- [15] Smart clothes: Levi's & Google working on interactive, device-linked fabric. In: *RT Question More* [online]. 2015 [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <https://www.rt.com/news/265384-google-levis-interactive-fabric/>
- [16] *HUSSEIN CHALAYAN: ONE HUNDRED & ELEVEN. Adam Wright Studio: Animatronics and Special Effects Designer* [online]. 2007 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <http://adam-wright.com/jobs/hussein-chalayan-one-hundred-eleven/>
- [17] MOVER, Sarah. Chalayan: SPRING 2007 READY-TO-WEAR. In: *Vogue* [online]. 2006 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <http://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2007-ready-to-wear/chalayan>
- [18] MORGAN, Maybelle. Broken heel? No problem! The world's first convertible heels that can swap styles and heights at the push of a button (AND they're actually fashionable). In: *Mailonline* [online]. 2015 [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-3024427/Tanya-Heath-invents-shoes-feature-world-s-convertible-heels.html>
- [19] About. *Tanyaheat.com* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: <http://www.tanyaheath.com/en/about.html-0>
- [20] *Clei UK: Compact Living solutions* [online]. Clei UK, © 2001-2015 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.clei.co.uk/>
- [21] CS Technologies. Upcyklace. *Assmann: kontejnery a odpady* [online]. Feb 10, 2015 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.assmann.cz/blog-upcyklace-detail-51>
- [22] Salvoweb [online]. *Salvo*, 1994(23) [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.salvoweb.com/files/salvonews/sn99v3.pdf>

- [23] Population matters [online]. Waste of resources [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <https://www.populationmatters.org/wp-content/uploads/D3Wasteofresources.pdf>
- [24] Population matters [online]. New economic models [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <https://www.populationmatters.org/wp-content/uploads/D22Neweconomicmodels.pdf>
- [25] Toxic Action Center [online]. The Problem With Waste [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: <http://www.toxicsaction.org/problems-and-solutions/waste>
- [26] Soil Contamination: A severe risk for the environment and human health. *Global Soil Week* [online]. , 6 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: http://globalsoilweek.org/wp-content/uploads/2014/11/GSW_factsheet_Contamination_en.pdf
- [27] *Recycling rates in Europe* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z: http://www.eea.europa.eu/media/infographics/recycling-rates-in-europe-1/image/image_view_fullscreen
- [28] Human Need Not Apply. In: *YouTube: CGP Grey* [online]. 2004 [cit. 2016-01-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7Pq-S557XQU>
- [29] *ArtsLexikon* [online]. 2012 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/DIY_kultura
- [30] Péče o potřeby člověka. *WikiSkripta.eu* [online]. Nov 30, 2014 [cit. 2016-1-8]. Dostupné z: www.wikiskripta.eu/index.php/Péče_o_potřeby_člověka
- [31] Archive. *Britishfashionaward.com* [online]. [cit. 2016-01-16]. Dostupné z: <http://www.britishfashionawards.com/Archive>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DIY Angl. Do It Yourself, v českém překladu: „Udělej si sám“.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Transformovatelná pohovka Doc Sofa Bunk.

dostupné z: <http://eile.habanosfresno.com/wp-content/uploads/2015/09/Sofa-Bunk-Bed-with-Couch-Furniture.jpg>

Obr. 2. Kinetická bysta Franze Kafky.

dostupné z: <https://zuzijanekephotography.wordpress.com/2015/03/17/prague-series-the-head-of-franz-kafka/>

Obr. 3. Průběh transformace bysty

dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=B7ZMWuNYD0Y>

Obr. 4. Pohled na areál Watts Towers.

dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Watts_Towers#/media/File:Watts-towers.jpg

Obr. 5. Vstupní brána Watts Towers.

dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/3/35/Watts_Towers_Doorway_01.jpg

Obr. 6. Detail stěny s mozaikou.

dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/92/Watts_Towers_mosaic_detail.jpg

Obr. 7. Skulptura buvola.

dostupné z: <http://yonghoji.com/db/index.php?/herbivorous/buffalo/>

Obr. 8. Skulptura lva.

dostupné z: <http://yonghoji.com/db/index.php?/carnivorous/lion/>

Obr. 9. Lustr vyrobený ze zavařovacích sklenic.

dostupné z: <http://thumbpress.com/21-brillant-objects-made-from-recycled-materials/>

Obr. 10. Hodiny vyrobené z kola bicyklu.

dostupné z: <http://thumbpress.com/21-brillant-objects-made-from-recycled-materials/>

Obr. 11. Polička z piana.

dostupné z: <http://thumbpress.com/21-brillant-objects-made-from-recycled-materials/>

Obr. 12. Poličky vyrobené z úložných boxů Trofast. Formace poliček sahá až ke stropu, kde přechází v osvětlení.

dostupné z: <http://www.brit.co/home-office-hacks/>

Obr. 13. Dětská postel Kura, transformovaná v originální malou „lesní chatu“.

dostupné z: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/b8/be/70/b8be70a91d1e8cbf74abc59ecf81e225.jpg>

Obr. 14. Závěrečná práce The Tangent Flows.

dostupné z: http://designsekcja.pl/wp-content/uploads/2012/12/designsekcja_1_chalayan_thewaspantheorchid.jpg

Obr. 15. Transformovatelný model z kolekce One Hundred and Eleven.

dostupné z: <http://adam-wright.com/jobs/hussein-chalayan-one-hundred-eleven/>

Obr. 16. Pohled na elektro-mechaniku uvnitř oděvu.

dostupné z: <http://adam-wright.com/jobs/hussein-chalayan-one-hundred-eleven/>

Obr. 17. Další transformovatelný model z kolekce One Hundred and Eleven.

dostupné z: <http://adam-wright.com/jobs/hussein-chalayan-one-hundred-eleven/>

Obr. 18. Trio transformovatelných oděvů z kolekce Rise.

dostupné z: <http://www.dezeen.com/2013/03/06/rise-by-hussein-chalayan/>

Obr. 19. Obuv Tanya Heath Paris s odejmutým podpatkem.

dostupné z: <http://www.tanyaheath.com/en/about.html-0>

Obr. 20. Detail tlačítka pojistky.

dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0PH33pPh_Dc

Obr. 21. Pojistka proti vysunutí podpatku.

dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0PH33pPh_Dc

Obr. 22. Obuv Tanya Heath Paris a různé druhy podpatků.

dostupné z: <https://www.instagram.com/p/BAPsHA1TTB6/>

Obr. 23. Obuv Tanya Heath Paris s podpatky různých velikostí.

dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0PH33pPh_Dc

Obr. 24. Céline Spring/Summer 2014.

dostupné z: http://zeromagazine.com/wp-content/uploads/2014/04/summer_2014_shoes_2.jpg

Obr. 25. Móda v ulicích.

dostupné z: <http://missis.bg/img/gallery/2015/6499/1280/dde1a2c6a92906da659ea442611b3f52.jpg>

Obr. 26. Balenciaga Fall/Winter 2016.

dostupné z: <https://www.instagram.com/balenciaga/>

Obr. 27. East Beach Café, Studio Heatherwick.

dostupné z: <http://think247.org/wp-content/uploads/2014/07/item6.rendition.slide-showHorizontal.v-and-a-thomas-heatherwick-ss06a1.jpg>

Obr. 28. Learning Hub, Studio Heatherwick.

dostupné z: http://img.archilovers.com/projects/b_730_a5896e8f-dd82-4296-8405-c6d617bc9092.jpg

Obr. 29. Barevná paleta nahoře, poměrová koláž barev dole.

Obr. 30. Černá kozinka s blankytně modrou hovězinou.

Obr. 31. Kopyto před úpravou.

Obr. 32. Aplikace extra materiálu na špici.

Obr. 33. Proces.

Obr. 34. Finální podoba.

Obr. 35. Proces výroby.

Obr. 36. Šablony a papírové modely.

Obr. 37. Model č.1 – Vizualizace: kameny.

Obr. 38. Model č.1 – Vizualizace: kameny na kovovém slotu kabely.

Obr. 39. Model č.1 – Návrh.

Obr. 40. Model č.1 – Technický nákres.

Obr. 41. Model č.2 – Návrh.

Obr. 42. Model č.2 – Technický nákres.

Obr. 43. Model č.2 – Technický nákres, vnitřní strana.

Obr. 44. Model č.3 – Návrh.

Obr. 45. Model č.3 – Technický nákres.

Obr. 46. Kabely – Návrh.

Obr. 47. Kabely – Technický nákres.

SEZNAM PŘÍLOH

P1: Návrhy – Obuv

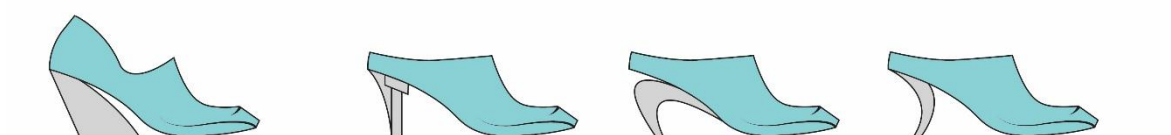
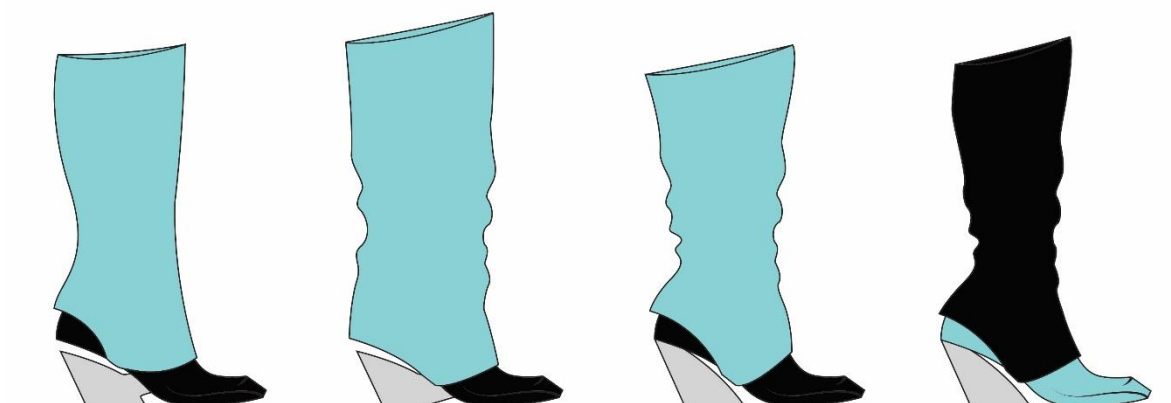
P2: Návrhy – Doplnky

P3: Šablony – Obuv

P4: Šablony – Doplnky

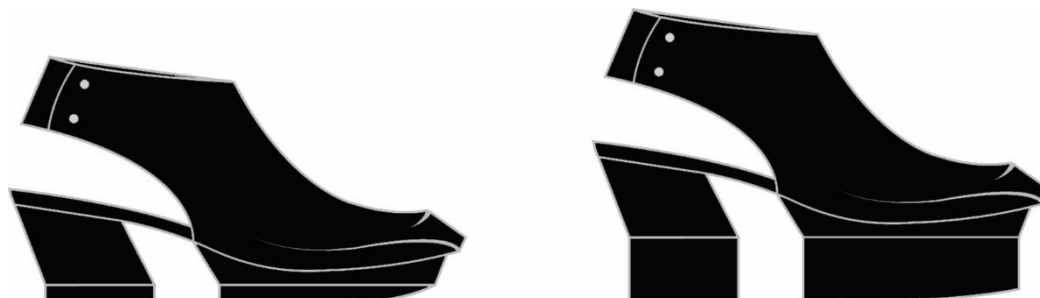
P5: Dokumentační fotografie kolekce

PŘÍLOHA P 1: NÁVRHY – OBUV

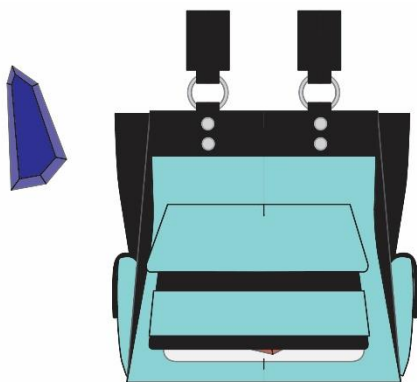
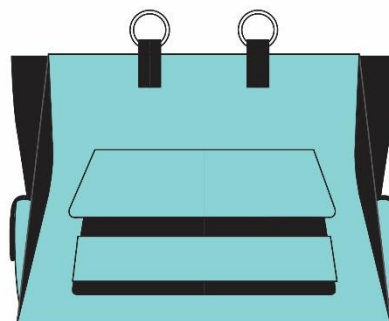
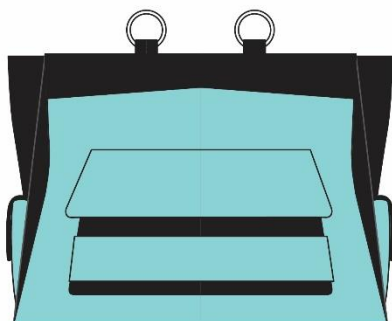
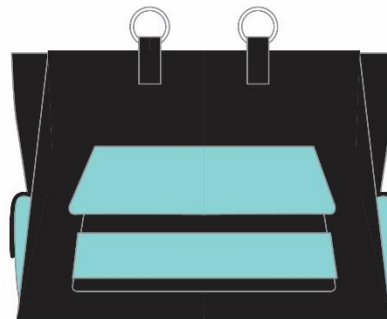
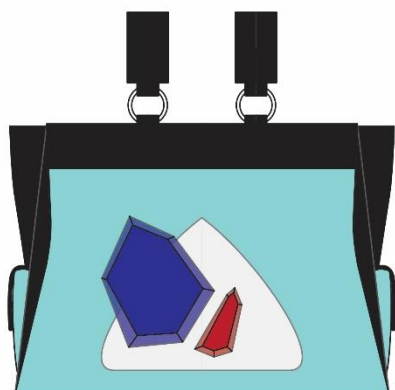

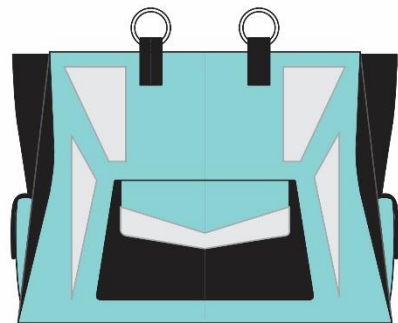
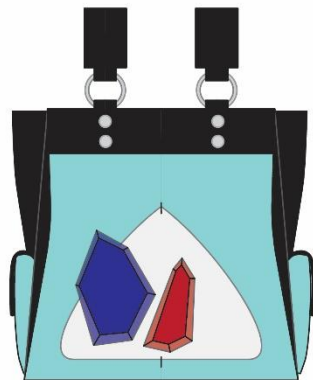
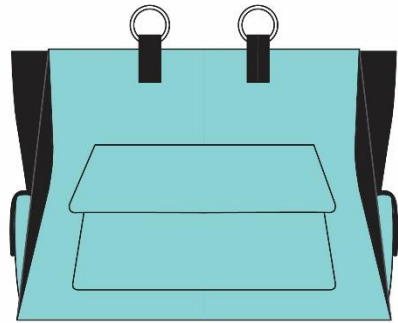
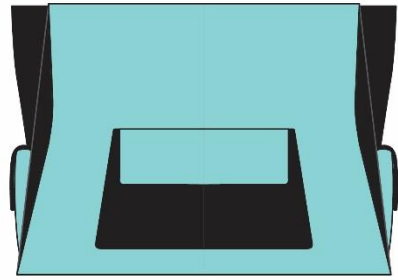
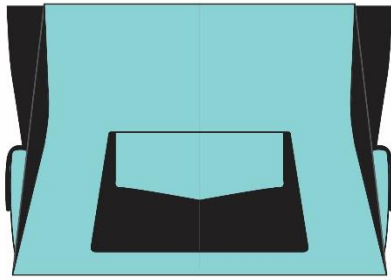

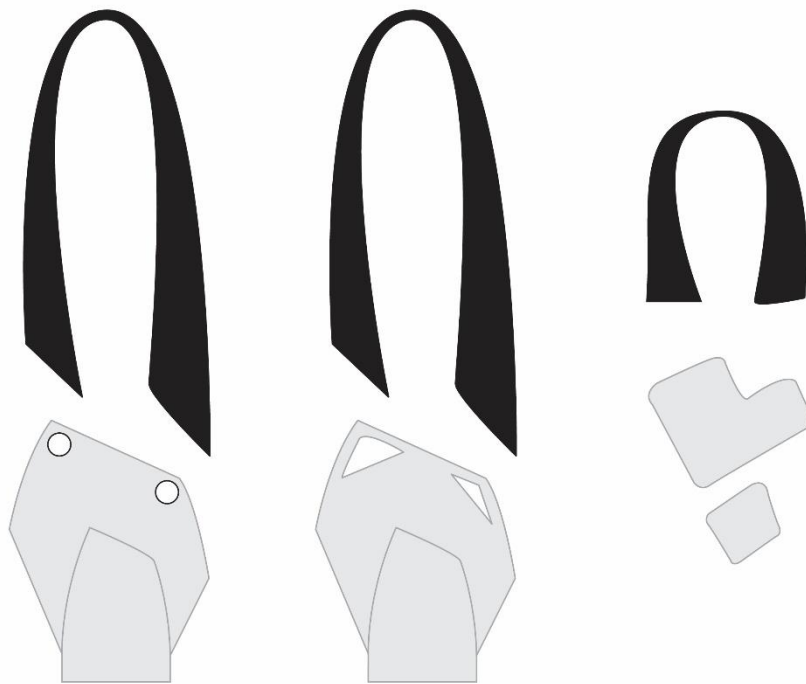
Finální návrhy:

PŘÍLOHA P 2: NÁVRHY – DOPLŇKY

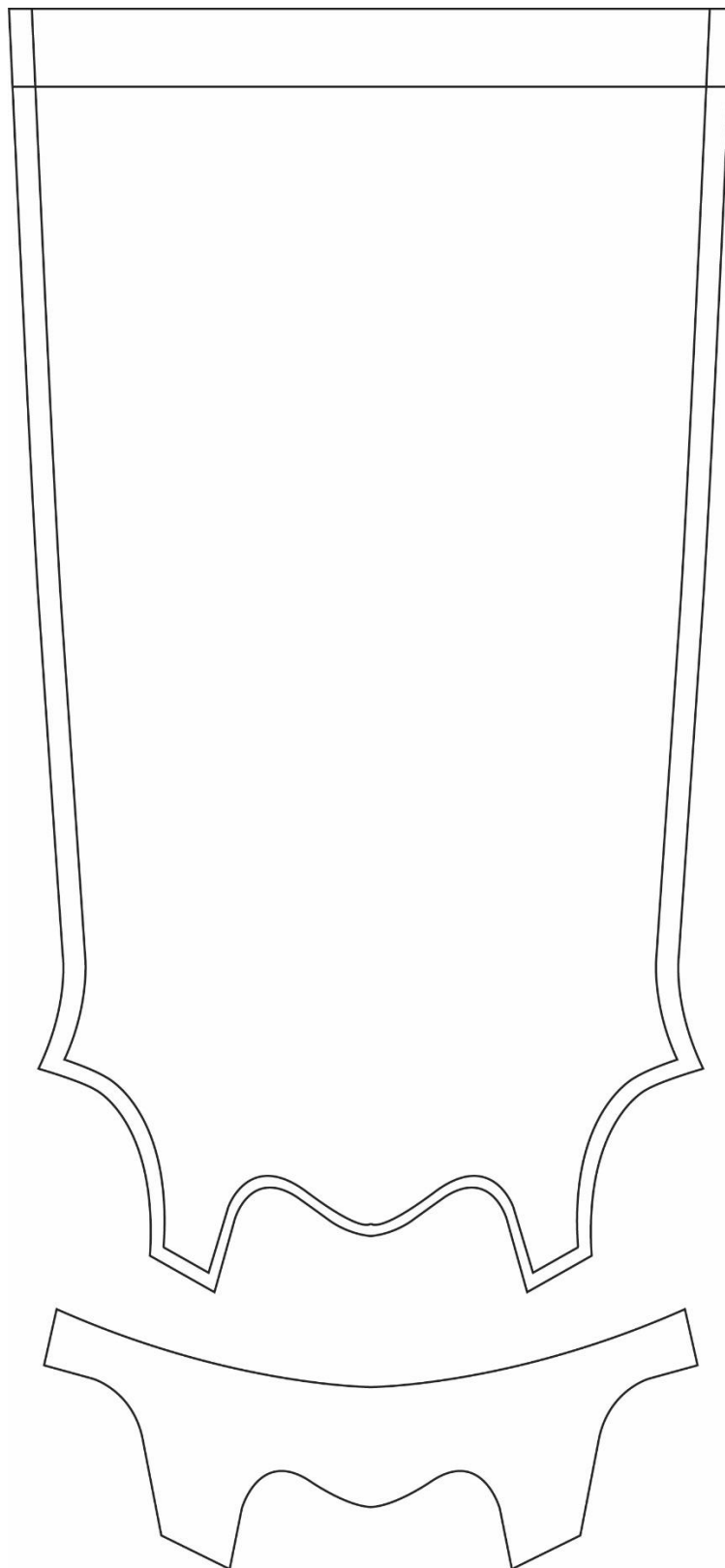

Finální návrh:

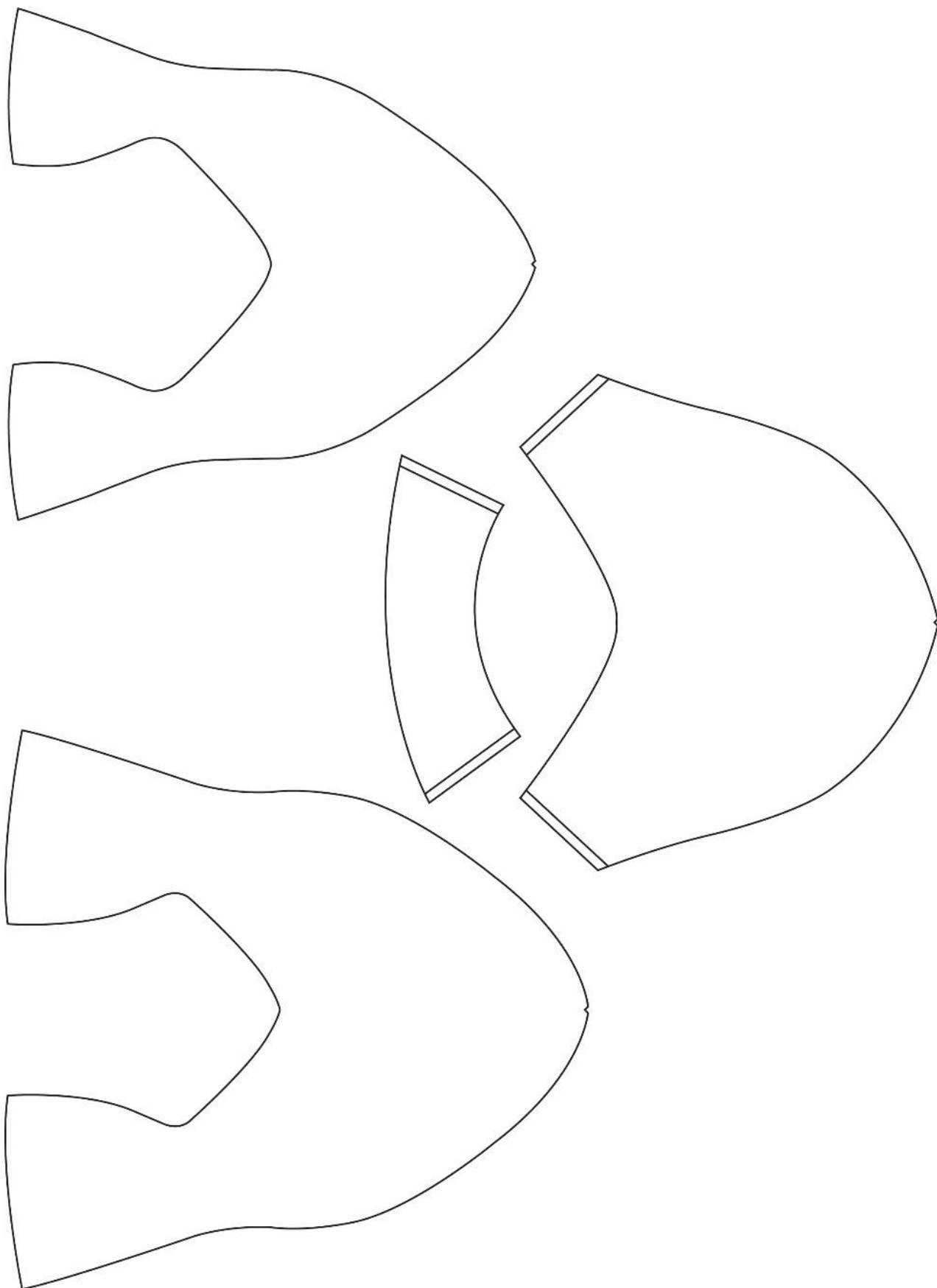

PŘÍLOHA P 3: ŠABLONY – OBUV

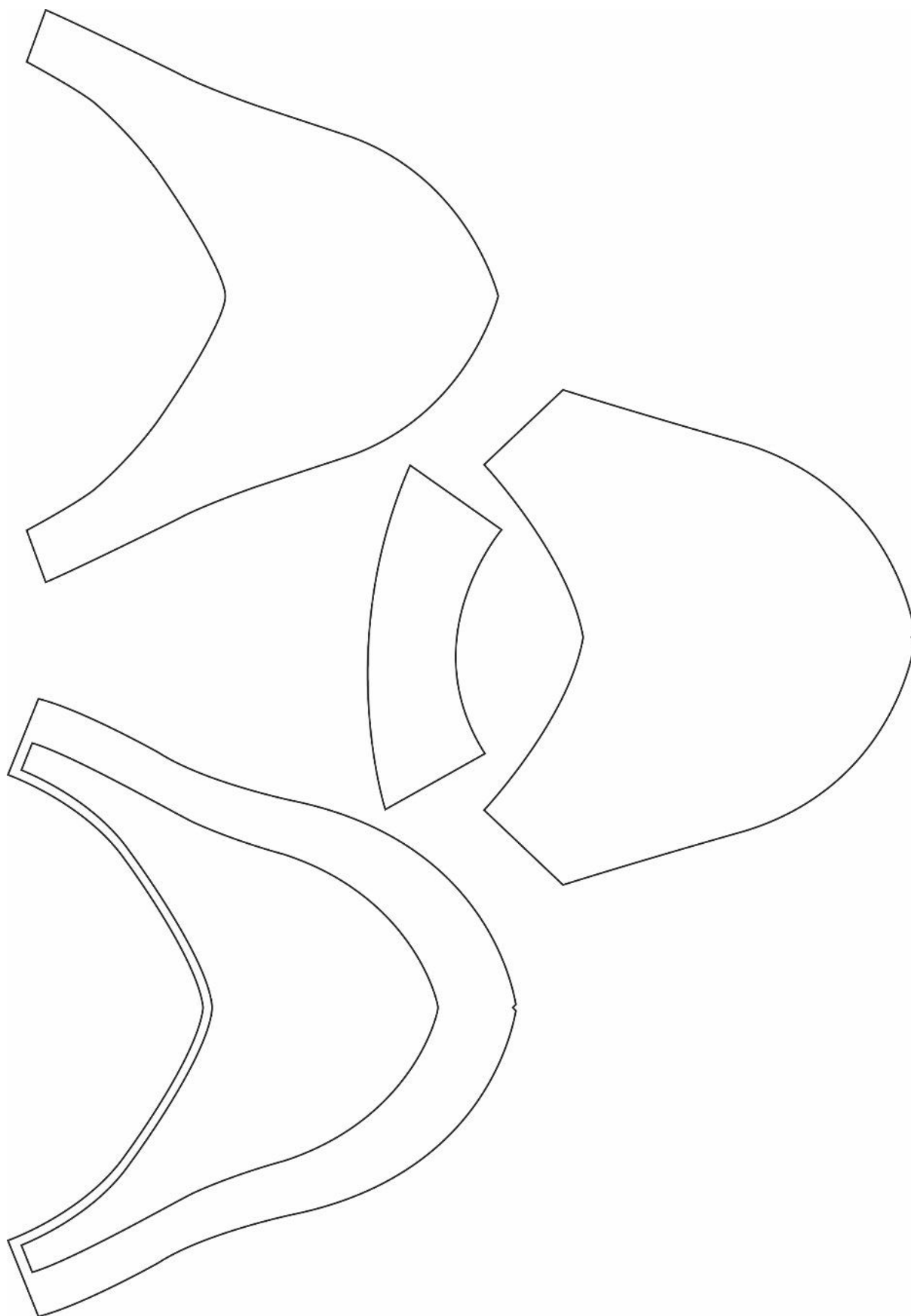
Holeň k lodičce :

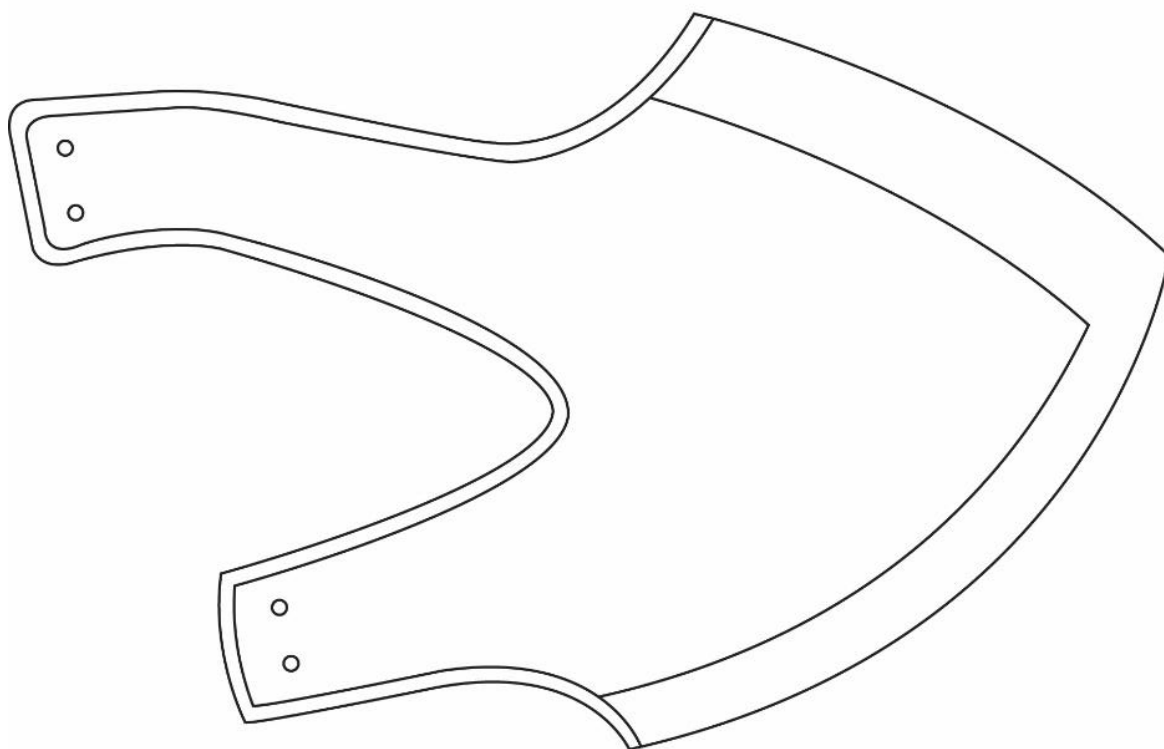
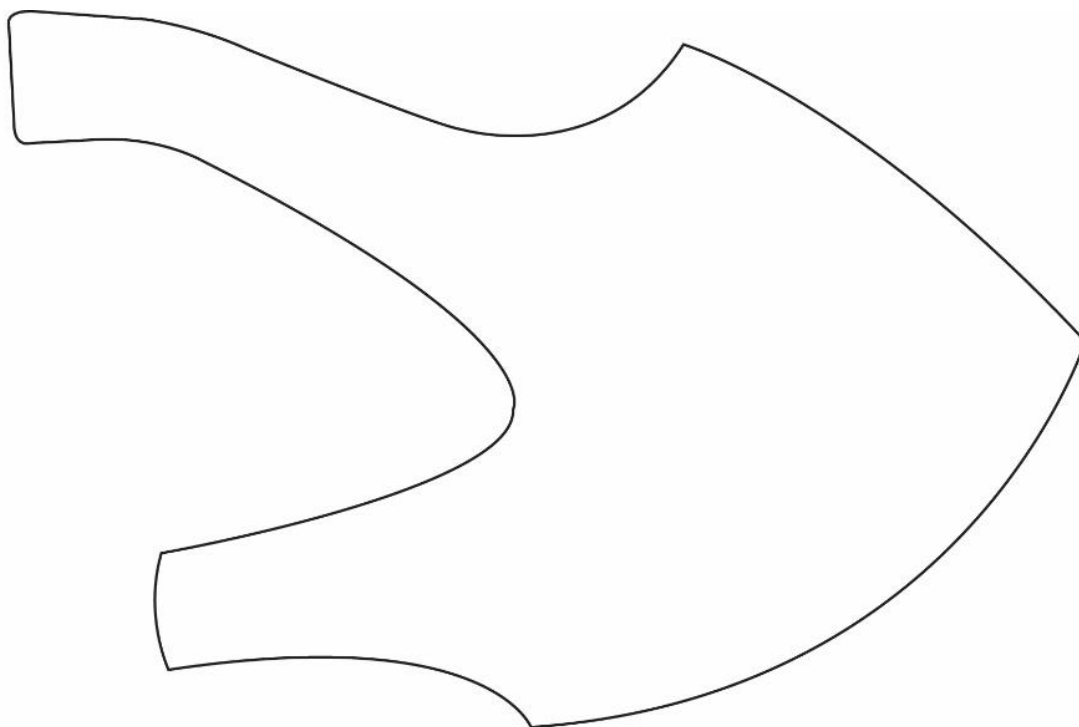
Lodička:

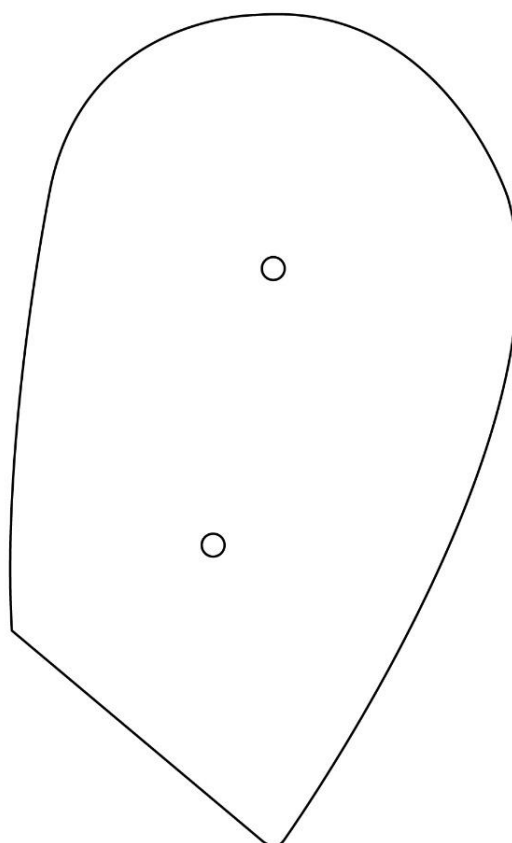
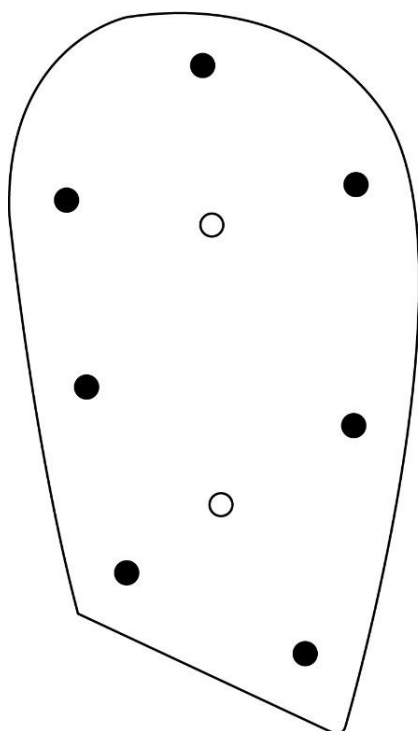
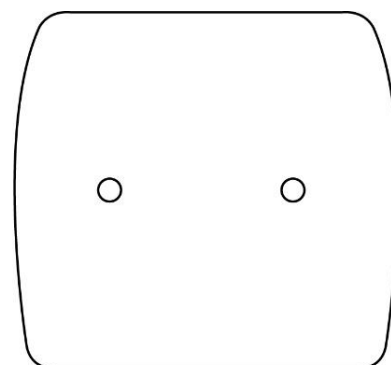
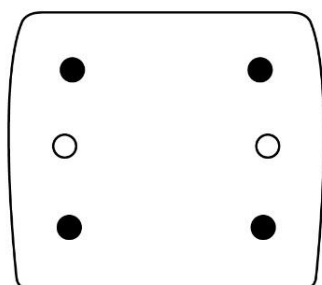
Nazovák:

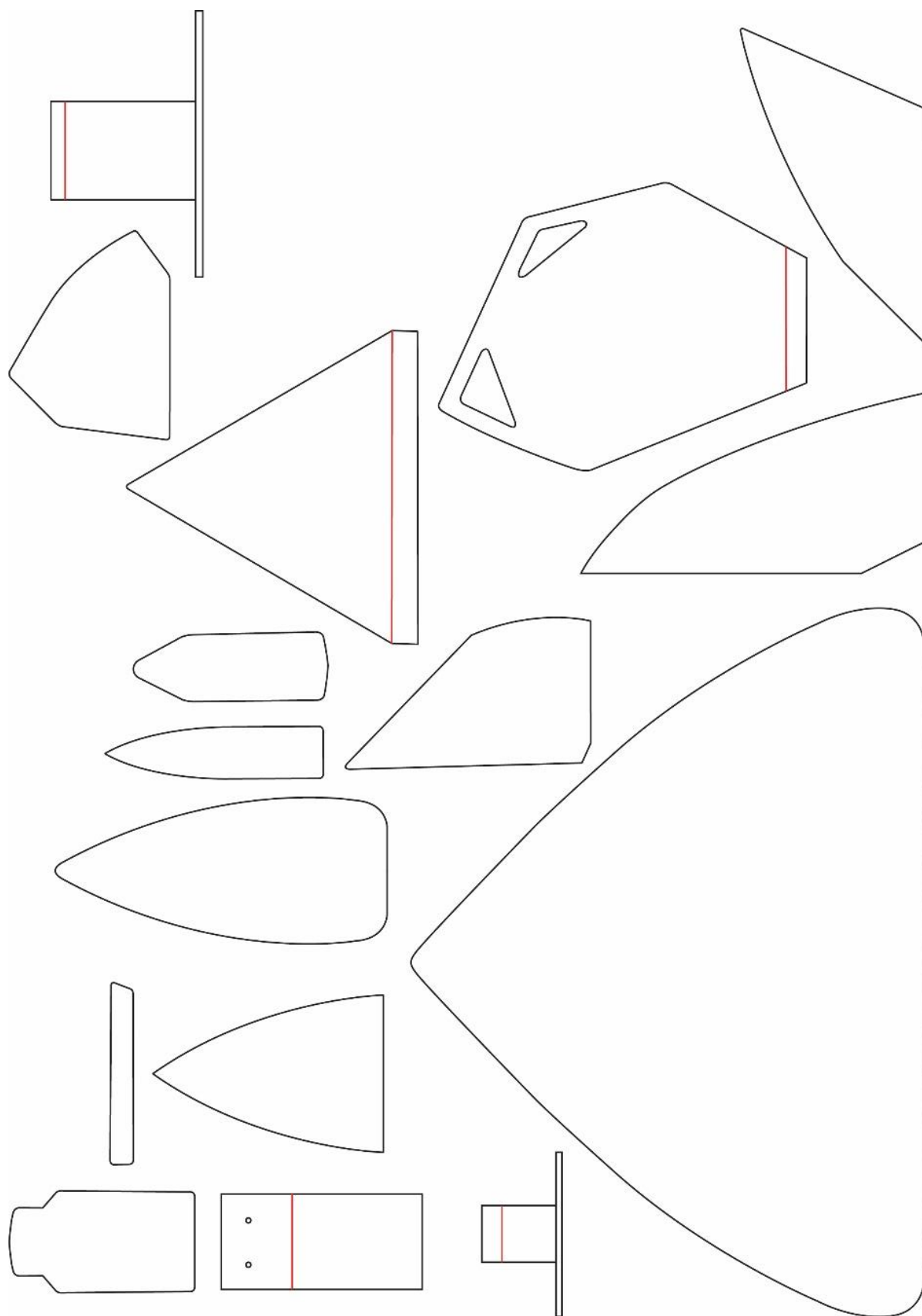
Polobotky s otevřenou patou:

Kovové plošky k obuvi:

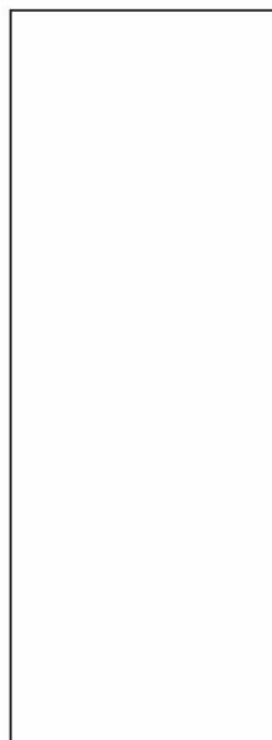
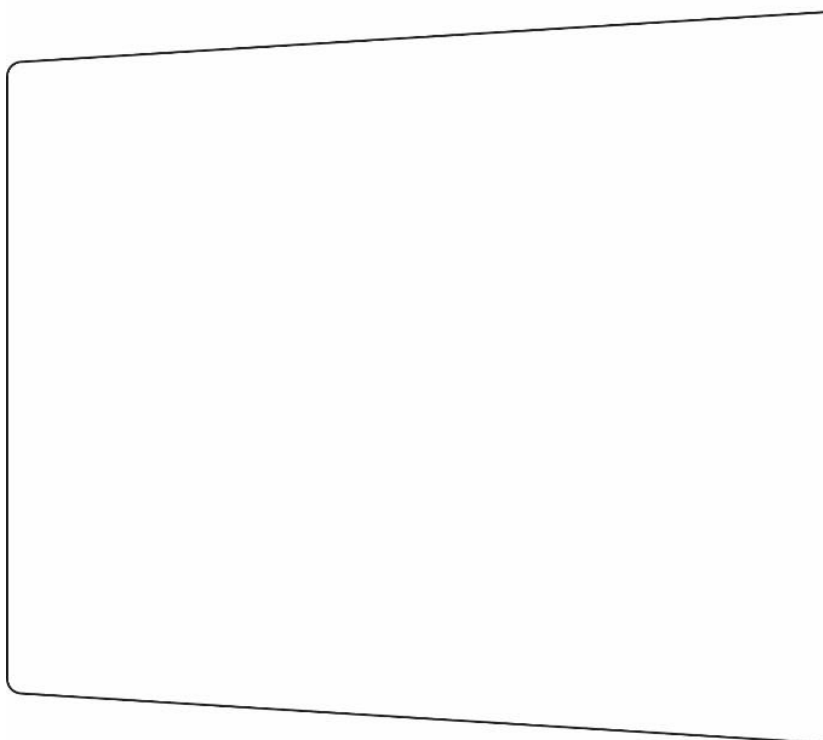

Podpatky a kovové detaily:

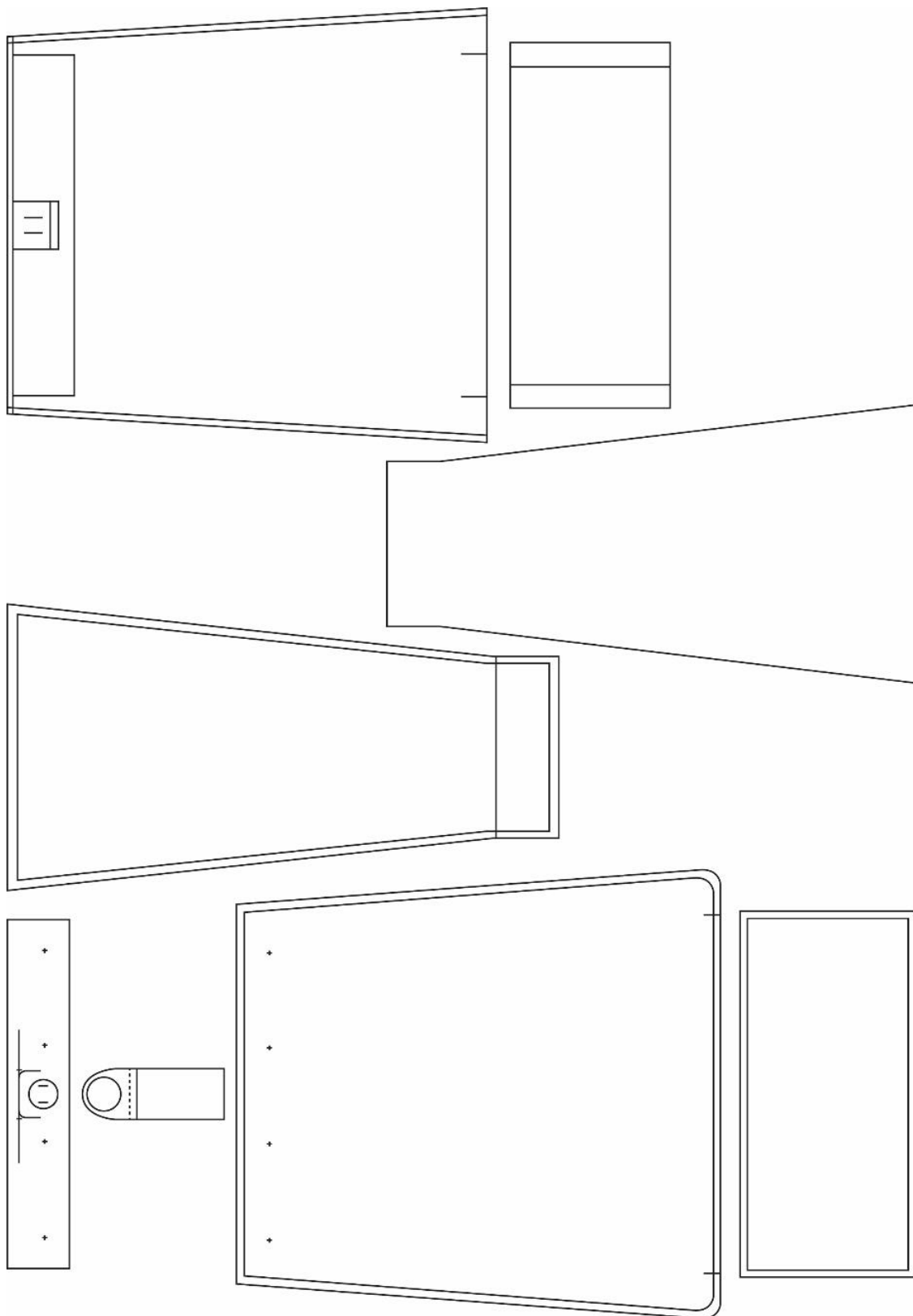

PŘÍLOHA P 4: ŠABLONY – DOPLŇKY

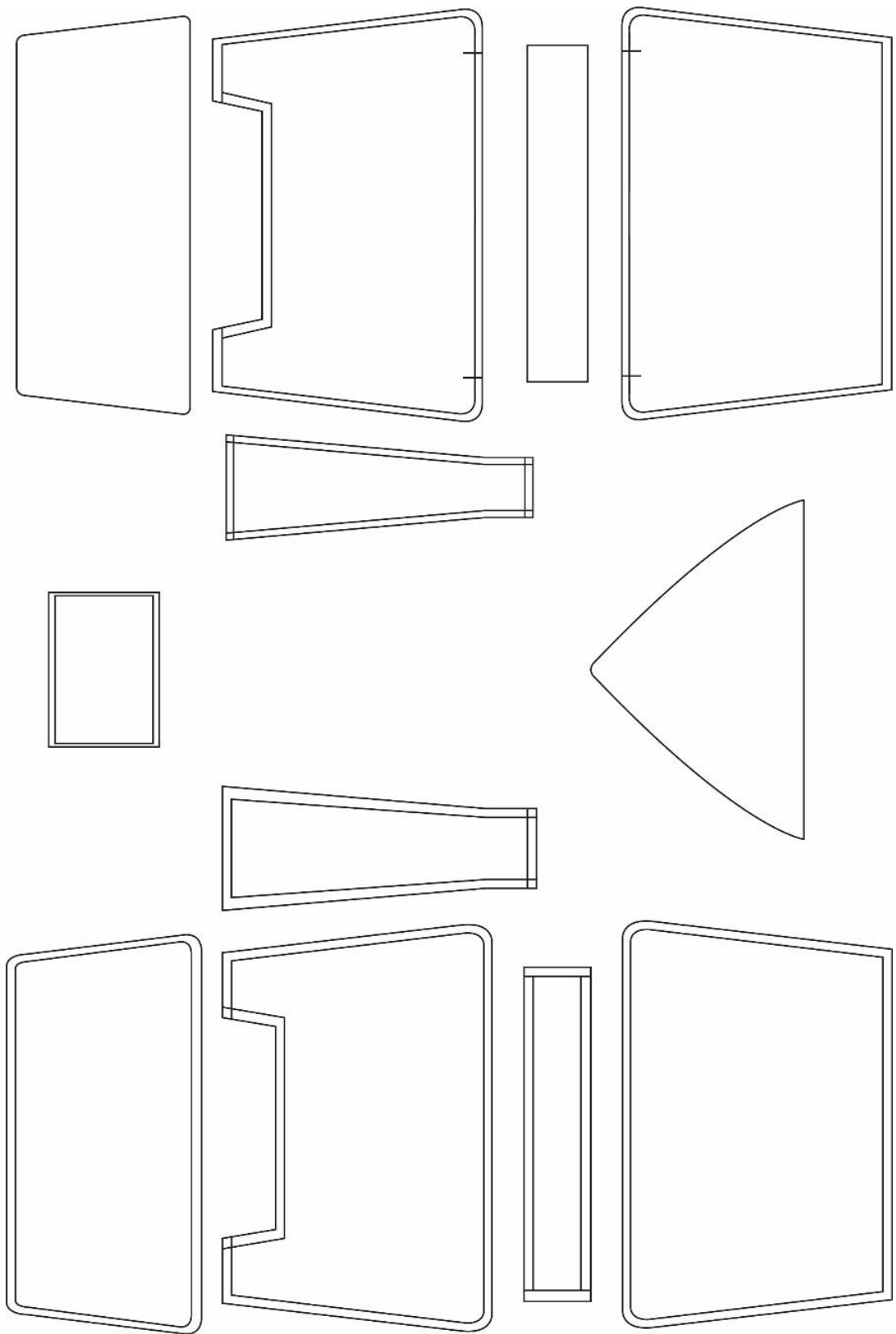
Kabela:

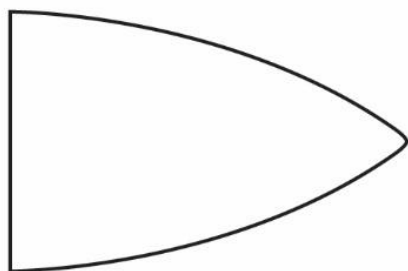
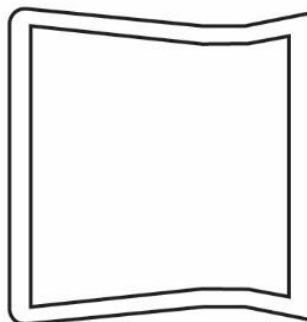
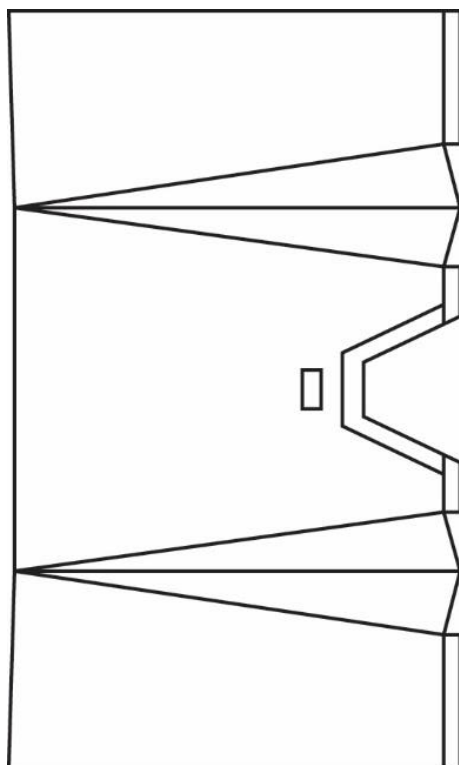
Vak do kabely:

Psaníčko:

Kapsička:

PŘÍLOHA P 5: DOKUMENTAČNÍ FOTOGRAFIE KOLEKCE

Lodička:

Lodička s holení:

Nazouvák s vizualizací nasouvacího podpatku:

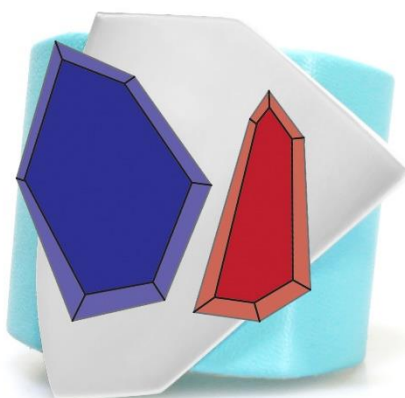

Náramek s vizualizací kamenů:

Šperk:

Šperk s kapsičkou:

Kabela:

